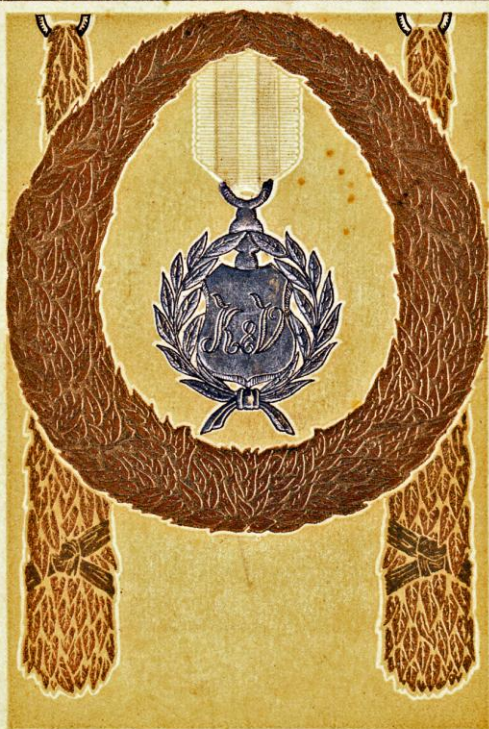

GEDENKBOEK

GYMNASTIEK-VEREENIGING
KRACHT EN VRIENDSCHAP

AMSTERDAM

1868 21 NOVEMBER 1918

50 jaar K&V

Samenstelling Arie van Genderen

Schrijver: WEST!

Coverontwerp: WEST!

ISBN:

© SvWEST!

Vijftig jaar K&V

Voorwoord

Ter gelegenheid van het vijftig-jarig jubileum der Gymnastiek-Vereeniging „Kracht en Vriendschap" verschijnt dit Gedenkboek, dat een historisch overzicht bevat van haar levensloop. Het doel van dit overzicht is, om aan de hand der beschikbare gegevens, aangevuld door persoonlijke herinneringen, het belangrijkste uit het vereenigingsleven en datgene, waarvan de kennis voor lateren tijd nuttig kan zijn, opnieuw aan het daglicht te brengen. In ieder opzicht volledig kan dit overzicht niet zijn. Door het ontbreken van gegevens kunnen gebeurtenissen en namen onvermeld zijn gebleven, welke anders zeker zouden zijn opgenomen; waar de bronnen rijkelijk vloeiden was het wel eens noodzakelijk de gegevens te schiften, daar aan de uitvoerigheid van een historisch overzicht grenzen dienen te worden gesteld. De veranderingen in het bestuur en de technische leiding zijn in het historisch overzicht niet vermeld; eene lijst van de bestuursleden en directeurs over alle jaren is achter in het boek geplaatst. Het ledental is ongeveer om de tien jaar opgegeven; door het ontbreken van gegevens moest daarbij een enkel maal een jaar worden versprongen. De bijna jaarlijks gegeven uitvoeringen of soirées, zoomede talrijke onderlinge wedstrijden, wandeltochten, enz. zijn in dit overzicht niet opgenomen, behoudens enkele uitzonderingen, die den regel bevestigen. Ook moge hier het „lest heugt best" tot verontschuldiging dienen, dat de geschiedenis van den lateren tijd iets uitvoeriger werd vermeld dan die van den aanvang van het vereenigingleven. Ter wille van de jongeren in de turnwereld zijn hier en daar, voor de ouderen zeker overbodige, verklarende Inlichtingen aan den tekst toegevoegd, vooral bij de beschrijving van den ouden tijd.

Een woord van welgemeenden dank zij bij het verschijnen van dit Gedenkboek gebracht aan de heeren H. J. PLCIMER, J. L. COLDER, T. L. LEUFTINK en J. HOEKSTRA, die zich zeer verdienstelijk hebben gemaakt bij het verzamelen der gegevens voor het historisch overzicht en aan den heer L. P. VAN DER CHYS, die steeds bereid werd gevonden door Zijne onverzwakte herinnering daarbij van dienst te zijn.

AMSTERDAM, November 1918. J. H. BOUMAN JR.

Historisch Overzicht

Voor de Gymnastiek-Vereeniging „Kracht en Vriendschap" is 21 November 1918 een groote dag. Op dien dag mag zij terugzien op een levensloop van 50 jaren, herdenkt zij dus haar Gouden Jubileum. Voorspoedige jaren heeft zij gekend, maar ook de jaren van reactie, teleurstellende jaren zijn haar niet gespaard gebleven.

M Veel is sedert hare oprichting gewijzigd, veel ook onver-anderd gebleven en het moet al dadelijk tot eer van hare leden wor-den gezegd, onveranderlijk door ge-heel haar bestaan hebben vriend-schap en harmonie weldoende en verkwikkend haar leven veraange-naamd. Gewijzigd is veel sedert hare op-richting, toen de gymnastiek werd beschouwd als kunstenmakerij en nog niet eens van een ongevaarlijk soort, nadeelig voor hare beoefe-naren en van geen nut: een kwaad, waartegen kras diende te worden opgetreden. De eer van het initiatief tot de oprichting van het Gymnastiek-Gezelschap „Kracht en Vriendschap", zooals het toen heette, komt toe aan den heer D. A. VAN WAALWIJK. Lid zijnde van eene andere gymnastiek-vereeniging, werd oneenigheid in die vereeniging oorzaak van zijne uittreding en besloot hij te be-proeven eene nieuwe vereeniging op te richten. Daartoe wendde hij zich met twee vriendjes — zij hadden toen den leeftijd van 15 jaren bereikt — tot den heer WILHELM, die een zaaltje had op den O. Z. Voorburgwal bij het Oude Kerksplein. De twee vriendjes van den heer VAN WAALWIJK waren de heeren D. H. VOLLENHOVEN en D. PINÉDO, die dus met hem de oprichters zijn van „Kracht en Vriendschap". De heer WILHELM stond het zaaltje eenmaal in de week af tegen een huurprijs van vijftig gulden per jaar. Daar eene contributie van meer dan tien cents per week de financieele krachten der jeugdige leden allicht zou te boven gaan, moesten minstens tien leden gevonden worden alvorens te beginnen. De tien leden waren spoedig gevonden, maar ook niet meer dan tien, zoodat, daar er wel eens een afviel en er dan niet altijd een nieuw lid bijkwam, de penningmeester wel eens moeite had met zijne begrooting.

Het archief der vereeniging bevat geen stukken, die op de eerste jaren na de oprichting betrekking hebben. Bovenstaande gegevens zijn dan ook te danken aan den heer v. WAALWIJK, die zoo welwillend was uit zijne herinnering deze mededeeling te doen. De heer VAN WAALWIJK werd de eerste voorzitter, de heer PINÉDO de eerste penningmeester van het opgerichte Gezelschap ; de heer VOLLENHOVEN bedankte kort na de oprichting. Den heeren D. A. VAN WAALWIJK en D. PINÉDO, die als oudste eereleden op de ledenlijst worden vermeld, zij hier een hartelijke gelukwensch gebracht bij het heugelijk feest, dat

de Vereeniging, door hen gesticht, thans mag vieren. Daarnevens mag echter een woord van dank niet ontbreken voor de belangstelling en den steun, die „Kracht en Vriendschap" gedurende haar 50-jarig leven herhaaldelijk van hen mocht ondervinden en waarvan zij bij haar Gouden Feest weder op zoo ondubbelzinnige wijze hebben blijk geven. Hoe in dien tijd gewerkt werd beschrijft de heer L. P. VAN DER CHYS in een prettig geschreven en interessant overzicht bij het 40-jarig bestaan der Vereeniging. Na als eerste oefen- lokaal dat van den heer WILHELM op den O. Z. Voorburgwal (volgens tegenwoordige huisnummering No. 88) te hebben vermeld, gaat de heer VAN DER CHYS voort: „Aanvankelijk alléén voor den Zaterdagavond gehoord, bleek „weldra de lust tot turnen zoo groot, dat besloten werd den* „Woensdagavond er bij te nemen. De oefeningsavonden werden „druk bezocht, maar dat ook de huishoudelijke zaken goed „werden behandeld blijkt wel hieruit, dat er geregeld drie-„maandelijks werd vergaderd, waarbij bestuurs-, directeurs- en „voorwerkers-verkiezingen plaats hadden, die, zooals wel te be-„grijpen is, nog al eens veranderingen ten gevolge hadden, Op „welke primitieve wijze deze vergaderingen werden gehouden „wil ik hier even mededeelen. Bij het wisselen van werktuigen „werd een half uurtje gepauzeerd, de brug in den grond gezet „en de trampoline aan een einde er op geplaatst, deed nu dienst „voor bestuurstafel; een merkwaardig feit was ook dat alle „stemmingen en verkiezingen in het openbaar plaats vonden.” Het eerste stuk (naar tijdorde), dat in het vereenigingsarchief voorkomt, heeft betrekking op het jaar 1871. Hoewel het Gym-nastiek-Gezelschap „Kracht en Vriendschap” toen nog niet als lid bij het Nederlandsch Gymnastiek Verbond was aangesloten, werd het uitgenoodigd deel te nemen aan de uitvoering van het N. G. V., welke op 29 April 1871 in „Het Park" werd gehouden. De volgende leden van K. & V. namen onder leiding van den heer H. BRUGMAN aan deze uitvoering deel : H. BRUGMAN (voorwerker), J. J. HOOYBERG, W. HODDENBAGH, A. J. LEIH, A. J. VAN WIJK, L. P. VAN DER CHIJS, HK. SCHMIDT, H. EVELEIN, P. GIESENDAMMER en J. H. BLEESING Van „Het Park" wordt in dit overzicht nog eenige malen ge-sproken. Dit was eene lokaliteit met tuin op de plaats waar thans het Sportterrein in de Plantage is, tusschen het Wert-heimpark en den nu afgebroken en toen nog niet bestaanden Parkschouwburg. Het archief bevat voorts notulen van „vergaderingen" van 17 April tot 20 November 1872. Hierbij moet worden opgemerkt, dat deze notulen, behoudens op enkele bestuurs- 'en huishoudelijke vergaderingen, betrekking hebben op oefenings-„vergaderingen”, hetgeen wij dus oefeningsavonden zouden noemen. Van iederen oefeningsavond in bovengenoemd tijds-bestek zijn meerendeels uitvoerige notulen gemaakt en worden de gedragingen van sommige leden herhaaldelijk in den breedte besproken en gecritiseerd, ijverigen leden lof toegezwaaid en ook wel strenge terechtwijzingen en berispingen uitgedeeld ; ook geldboeten aan leden opgelegd worden daarin vermeld.

Op Zaterdag 27 Januari 1872 had in het Gymnastiek-Gezelschap „Kracht en Vriendschap" de eerste feestviering plaats. In de zaal van den heer WILHELM

werden schermwedstrijden voor de leden gehouden op fleuret en korten stok. Voor den wedstrijd op fleuret wordt als prijswinner genoemd de heer J. J. HOOYBERG; bij het trekken korte stok werd de prijs behaald door den heer L. P. VAN DER CHIJS. In de wijze van contributieheffing werd in dat jaar verandering gebracht. Daar het wekelijks innen der contributie voor den penningmeester vele moeilijkheden opleverde, werd op de huish. vergadering van 24 Augustus 1872 besloten de contributie maandelijks en bij vooruitbetaling te voldoen. Deze werd toen vastgesteld op 45 cent per maand voor één oefeningsavond per week en 90 cent voor twee oefeningsavonden.

Het moet ook op het einde van 1872 of begin 1873 zijn geweest, dat K. & V., hoewel nog geen lid van het N. G. V., ten tweeden male door het Verbond tot een optreden werd aangezocht. Thans betrof het eene uitvoering in „de Doele" te Rotterdam in vereeniging met Lycurgus en de Amsterdamsche Gymnastiekvereeniging te Amsterdam en de Algemeene Turn-vereeniging en de Rotterdamsche Gymnastiek- en Schermvereen. te Rotterdam. Voor K. & V. namen deel de heeren: H. BRUG-MAN, J. H. BLEESING, H. C. ROSENBERGER, H. BRAUNSTAHL, H. EVELEIN, R. H. LEMSTRA en L. P. VAN DER CHIJS.

In 1873 treedt „Kracht en Vriendschap" toe als lid van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond. „Kracht en Vriendschap" was toen de 12e vereeniging, die zich aansloot bij het Verbond. Thans is K. & V. op één na het oudste lid van het N. G. V., in dien zin, dat slechts ééne vereeniging in Nederland langer dan „Kracht en Vriendschap" onafgebroken van het N. G. V. deel uitmaakt. De jaarlijksche algemeene vergaderingen van het N. G. V. werden van toen af door de(n) afgevaardigde(n) van K. & V. bijgewoond. De afgevaardigden maakten een uitvoerig schriftelijk verslag van het geheele verloop van zulk eene Bondsvergadering, welk verslag in de eerstvolgende vergadering van K. & V. werd voorgelezen. Eenige van deze verslagen bevinden zich nog in het archief, nl. die van de Bondsvergaderingen van 14 De-cember 1873, 13 December 1874, 12 December 1875 en 7 December 1879. Als typische illustratie, dat de toen heerschende begrippen en toestanden aanmerkelijk van onze tegenwoordige verschilden, wordt hier het volgende vermeld, ontleend aan een verslag van de vijfde jaarlijksche algemeene vergadering van het N. G. V. op Zondag 14 December 1873 in „de Roode Leeuw" te Amsterdam.

Bij de bespreking van de in het volgend jaar te houden Bondsuitvoering werd voorgesteld de uitvoeringen van het Verbond op Zondag te houden in plaats van Zaterdagavond, ten einde meer deelnemers en toeschouwers te trekken. Tevens behelsde het voorstel de aanbeveling van een werkterrein in de open lucht, daar door de toetreding van verschillende vereenigingen tot het N. G. V. het aantal deelnemers te groot zou worden om eene uitvoering te geven als tot nog toe in eene zaal, waarin nog voldoende ruimte voor het publiek moet worden gereserveerd. Bij de discussie hierover werd onder meer tegen het voorstel aangevoerd, dat, met het oog op de gezondheid der gymnasten en het

onbestendige weder in ons Hollandsch klimaat, het werken in de open lucht geen aanbeveling verdiende ; het voorstel werd met 18 tegen 7 stemmen verworpen. Intusschen zij hieraan toegevoegd, dat de betreffende Bondsuitvoering op 27 September 1874 te Rotterdam toch in de open lucht onder begunstiging van prachtig weder werd gegeven. In het archief komt voor een gedrukte „Staat aan toonende de mij bekende Gymnastiek-Vereenigingen in Nederland". Deze staat draagt de onderteekening van den heer M. DENTZ, 1 ste secretaris van het N. G. V. Op dit stuk komt geen datum voor; daar hierop echter tevens de namen van de overige (6) bestuurderen van het N. G. V. worden genoemd, kon aan de hand van het onlangs verschenen „Beknopt historisch overzicht van het werken en streven van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond" van den Bondsvoorzitter, den heer JOH. HEIJNEN, nauwkeurig worden vastgesteld, dat deze staat betrekking heeft op het jaar 1873.

Ter vergelijking volgen hieronder, voor zoverre Amsterdam betreft, eenige bijzonderheden der daarin genoemde vereenigingen.

	Datum van oprichting.	Aantal leden.	Contributie	Oefenlokaal en werken.
OLYMPIA	Maart 1863	23 Werk. leden 13 Kunstl. „	wordt geregeld naar het aantal leden.	lokaal: Botermarkt Y350 's Woensdags en 's Zaterdagseavonds
AMSTERD. GYM.-VEREENIGING	22 April 1863	4 Eere-leden 40 Werk. leden 10 Kunstl. „	f 12.— „ 5.—	lokaal: Reguliersdwarsstraat X 342. 's Maandags en Donderdags 's avonds 9—11 uur.
LYCURGUS	19 Nov. 1863	6 Eere-leden 50 Werk. leden 21 Kunstl. „	f 12.— „ 2.50	lokaal: Westermarkt. 's Maandags en Donderdags 's avonds 8½-10½ u
AMSTELS GYM.-VEREENIGING	24 Febr. 1866	3 Eere-leden 63 Werk. leden 173 Kunstl. „	f 6.— „ 4.—	lokaal: Westermarkt. 's Woensdags en Zaterdag van 9½—11 uur.
GYMN. GEZELSCHAP KRACHT EN VRIENDSCHAP	21 Nov. 1868	3 Eere-leden 22 Werk. leden 12 Kunstl. „	f 11.— „ 2.—	lokaal: O.Z. Voorburgwal J 503. 's Woensdags en Zaterdag 's avonds 8½ a 10½ uur.
ACHILLES	1 Jan. 1869	38 Werk. leden 15 Kunstl. „	f 12.50 „ 3.—	lokaal: Westermarkt. Dinsdags en Vrijdags 's avonds van 8½—10 uur.
NEDERL. GYM.-VEREENIGING	16 Juni 1871	12 Werk. leden 6 Kunstl. „	f 10.40 „ 2.—	lokaal: O.Z. Voorburgwal J 503. Vrijdags 's avonds 8½-10½ u
HERCULES ISTHMIA DEUTSCHER TURN-VEREIN.	geen bijzonderheden genoemd.			

De stad Amsterdam wordt op dezen staat vermeld met 274,931 inwoners. Voor het Gymnastiek-Gezelschap „Kracht en Vriendschap" worden in dezen staat drie eere-leden vermeld. Twee eere-leden, de heeren D. A. VAN WAALWIJK en D. PINÉDO zijn in dit overzicht reeds genoemd ; het derde eere-lid was de heer H. BRUGMAN. De heer H. BRUGMAN is het geweest, die als opvolger van den heer VAN WAALWIJK de teugels van het bewind in handen nam en met onvermoeiden ijver en groote toewijding, waarvan in

later jaren steeds weder met veel lof wordt gewaagd, „Kracht en Vriendschap" toen heeft in stand gehouden en vooruit geholpen. Deze tijd was een der moeilijkste perioden welke „Kracht en Vriendschap" in haar leven had door te maken. Bijna tien jaren had de heer H. BRUGMAN zitting in het bestuur, waarvan zes jaar als voorzitter en vijf jaar als directeur. Talrijke verslagen, nog in het archief aanwezig, leggen getuigenis af van zijne krachtdadige werkzaamheid en de voorhanden notulen van vergaderingen uit dien tijd bewijzen, dat K. & V. zeer veel aan hem te danken heeft. Een conflict met den heer WILHELM is oorzaak, dat van turnlokaal veranderd wordt. De schermlessen, tot nog toe door den Wilhelm gegeven, hielden hierdoor tevens op en werd als scherm meester de

reeds toen en nog tientallen jaren daarna in de gymnastenwereld zoo bekende heer N. VAN KERCKHOF aangesteld. Met ingang van 1 Juni 1873 worden de beide lokalen van de Gezusters Vierow in de Reguliersdwaarsstraat gehuurd, voorloopig voor drie jaren : huurprijs f 130, f 140 en f 150 per jaar, respectievelijk voor het eerste, tweede en derde jaar. De onvoldoende inrichting van dit lokaal en de gebrekkige toestand der zich daarin bevindende werktuigen zijn echter oorzaak, dat in het begin van het volgend jaar dit lokaal weder wordt verlaten en het Gymnastieklokaal aan de Westermarkt in gebruik wordt genomen. Bij het 7e Belgische Bondsfeest, dat op 1 Juli te Luik werd gehouden, was K. & V. vertegenwoordigd. Het vijf-jarig bestaan werd gevierd na afloop van eene huish. vergadering op 22 November door voor rekening der kas één (dit woord is in de notulen onderstreept) potje bier te drinken bij ROETEMEIJER. Een voorstel tot wijziging van den naam van het Gymnastiek-Gezelschap „Kracht en Vriendschap", dat door een aantal leden bij het bestuur was ingediend, kwam op de huish. vergadering van 8 Februari 1874 in behandeling. De voorstanders van naamsverandering meenden, dat deze naam den vooruitgang en den bloei van het Gezelschap in den weg stond. Door het optreden van den heer VAN WAALWIJK, welke in deze vergadering de argumenten der voorstellers bestreed, bleef de naam onveranderd. Wel hadden bij de stemming 10 leden vóór en 9 tegen naamsverandering gestemd, doch daar het voorstel het volgens het reglement benoodigde 2/3 gedeelte der uitgebrachte stemmen niet had verkregen, bleef de naam bestaan. In die zelfde vergadering werd evenwel besloten het woord „Gezelschap" te veranderen in „Vereeniging".

In de maand Februari gaven, op uitnoodiging van het bestuur van het N. G. V., de Amsterdamsche Gymnastiek-vereenigingen Lycurgus en Kracht en Vriendschap eene uitvoering in het Paleis voor Volksvlijt onder leiding van den heer P. C. ADRIAN ter ondersteuning van een door de Vereeniging tot veredeling van Volksvermaken en de afdeeling Volksvoordrachten van de Mij. voor den Werkenden Stand georganiseerden kunstavond. Het jaar 1874 is tevens het geboortjaar van onze banier. Door vrijwillige bijdragen werd het daarvoor benoodigde bedrag bijeengebracht en had op Zaterdag 25 Juli in eene feestelijke bijeenkomst de aanbieding en onthulling plaats.

Op 15-17 Augustus is K. & V. vertegenwoordigd op het 8e Belgische Bondsfeest te Antwerpen.

Door K. & V. wordt op 25 Juli 1875 deelgenomen aan de 6e openbare Uitvoering van het N. G. V. op het „Funen" te Amsterdam gehouden onder leiding van den heer P. C. ADRIAN. Het was ook in dit jaar, dat de heer J. INGENOHL, toen nog eerst kort geleden als lid aangenomen, de vereeniging eene door hem geteekende Ledenlijst aanbood, een geschenk, dat door bestuur en leden zeer werd gewaardeerd. Door zes Amsterdamsche vereenigingen, waaronder K. & V., werd 31 Maart 1876 eene uitvoering gegeven in den Stadsschouwburg, waarvan de opbrengst bestemd was voor de noodlijdenden tengevolge van den watersnood. De onkosten werden door de vereenigingen betaald, waarin door K.

& V. voor f 90 -- werd bijgedragen. Door dezen opzet was het mogelijk, dat een bedrag van f 1050.— aan den Burgemeester werd ter hand gesteld.

Naar het Intern. Gymnastiekfeest te Hodimont, op 24-27 Juni werden twee leden, de heeren R. BOELE Dzn. en P. BARENDSEN Jr., door de vereeniging afgevaardigd. Het Jaarverslag over 1876 vermeldt het inzenden van een groenhart houten rekstok naar de Exposition Internationale d'Hygiène et de Sauvetage te Brussel, welke inzending in binnen- en buitenlandsche bladen waardeerd werd vermeld.

Een „Algemeen Handelsblad" van 6 Juli 1876 vormt een van de archiefstukken. In een opstel over de Brusselsche tentoonstelling wordt, bij de beschrijving van de inzendingen uit Nederland, het volgende gezegd : „de Gymnastiekvereeniging Kracht en Vriendschap heeft een allerdoelmatigsten rekstok gezonden, die, zelfs wanneer hij breekt, den gebruiker geen letsel toebrengt".

De 7e Uitvoering van het N. G. V. had plaats te Alkmaar op 13 Augustus ; door 17 leden van K. & V. werd hieraan medegewerkt. Nog wordt in het jaarverslag vermeld, dat de vereeniging in den loop van dat jaar o a. een ijzeren rekstok van den heer J. H. ADDICKS Jr. ten geschenke ontving en van den heer J. V. D. MEULEN Jr. eene keurig bewerkte lijst waarin voorgestelde leden konden worden „voorgehangen"; deze lijst is bij K. & V. thans nog in gebruik.

Op 1 Januari 1877 bedroeg het ledental : 3 eereleden, 35 werkende leden en 40 kunstlievende leden. In dat jaar is K. & V. vertegenwoordigd op de 8e openbare uitvoering van het N. G. V. te Leeuwarden op 5 Augustus en op de uitvoering van den Belgischen Turnbond te Verviers op 9 Sept.

De algemeene vergadering van 27 Maart 1878 nam het Bestuursvoorstel aan tot het oprichten van eene onderafdeeling, bestaande uit jongelui van 12 tot 18 jaar. Deze afdeeling trad op 1 Mei in werking met 12 leden. Eveneens in de maand Maart werden de bestuurders van alle Amsterdamsche gymnastiekvereenigingen door K. & V. uitgenoodigd tot eene vergadering, ter bespreking van de middelen om betere gymnastieklokalen ter beschikking te krijgen. Op die vergadering werd voor dit doel eene commissie benoemd, welke echter niet mocht slagen; op hare aanvragen aan het gemeentebestuur werd afwijzend beschikt. Kort daarop werd het oefenlokaal van K. & V. aan de Westermarkt evenwel belangrijk verbeterd, zoodat het een vrij goed gymnastieklokaal kon worden genoemd. Het verslag, waaraan het bovenstaande is ontleend, laat in het midden of de verhuurder, met wien in dien tijd voortdurend klachten met betrekking tot zijn lokaal moesten worden behandeld, juist toen plotseling bemerkte, dat dit veel te wenschen overliet, dan wel of de bemoeiingen om eene andere en beter geschikte gelegenheid te krijgen op deze verbetering van invloed zijn geweest.

Aan de 9e Uitvoering van het N. G. V. te Haarlem op 23 Juli werd door 25 leden van K. & V. deelgenomen. Het tienjarig bestaan der Vereeniging werd gevierd met een Bierjool in de „Karseboom" op 3 December en eene Uitvoering in het Parklokaal op 14 December; bij de uitvoering trad de vereeniging op met 45 man,

leden der vereeniging en der onderafdeeling tezamen. De jaarlijksche algemeene vergadering van 28 December be-noemt den heer J. H. BLEESING tot eere-lid als erkenning van de vele diensten door hem aan de vereeniging bewezen. Ten einde den voorturners eene ruimere keuze van oefeningsstof te verschaffen, werd door het bestuur voorgesteld een of meer leden van K. & V. lid te laten worden van de gymnastiekvereeniging „Lycurgus" ; als toelichting diene, dat K. & V. toen en nog tientallen van jaren daarna een niet-vakman tot directeur had. Het bestuursvoorstel werd in de algemeene, vergadering van 7 Januari 1879 aangenomen en de heeren J. J. H. ROGGEVEEN en TH. INGENOHL aangewezen om lid te worden van „Lycurgus". In de vergadering van 3 Juni 1879 werd besloten de Onderafdeeling, bestaande uit jongelui van 12 tot 18 jaar, weder op te heffen. Daarvoor werd in de plaats gesteld een cursus voor jongelieden van 16 tot 18 jaar, welke te gelijk met de leden der vereeniging zou werken. De leden van den cursus zouden geen contributie betalen : alleen werd een klein entréegeld geheven.

Op 19-20 Juli wordt door de heeren H. G. VISSER, J. MELTZER, F. H. JANSEN en TH. INGENOHL namens K. & V. deelgenomen aan de 12e uitvoering van den Belgischen Bond te Namen. Een verslag van deze uitvoering van de hand van den heer TH. INGENOHL is in het archief aanwezig.

Bij de 10e openbare uitvoering van het N. G. V. te Maastricht op 10 Augustus, waarvan een uitvoerig verslag van de hand van den heer J. INGENOHL in het archief berust, is K. & V. eveneens vertegenwoordigd.

De statuten der vereeniging worden goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 Maart 1880, No. 9. Aan de 11e openbare uitvoering van het N. G. V. neemt K. & V. wederom deel; deze uitvoering werd gehouden op 1 Augustus te Arnhem.

Op 16 November heeft de installatie plaats van Dr. G. A. N. ALLEBÉ als Eere-voorzitter van K. & V. Dr. ALLEBÉ was een zeer gezien geneeskundige en een vooraanstaand man in den strijd voor het goed recht der gymnastiek tegen vooroordeel en onkunde. Door de aanvaarding van het Eere-voorzitterschap door een man als Dr. ALLEBÉ werd het aanzien der vereeniging aanmerkelijk verhoogd. In het vervolg van dit overzicht zal gelegenheid zijn nader op de verdiensten van Dr. ALLEBÉ terug te komen.

In de vergadering van 10 Februari 1881 werd voorgesteld de leden der Cursus-afdeeling in het vervolg eene contributie van f 5.— te doen betalen, hetgeen, nadat namens de cursusleden volkomen instemming met dit voorstel was betuigd, werd aangenomen. Op dezelfde vergadering werd het officieele costuum voor de leden der vereeniging door eene kleine wijziging van het tot daar-toe voorgeschrevene vastgesteld a. v.: blauw en wit gestreept tricot, waarop in blauwe letters geborduurd „Kracht en Vriend-schap", witte broek met blauwe bies, witte pantoffels en blauwe sjerp.

In de daarop volgende vergadering van 26 April kwam de cursus-afdeeling opnieuw ter sprake ; besloten werd deze afdeeling gelegenheid te geven zich onbeperkt uit te breiden door de bepaling, dat het aantal leden van den cursus tot

ten beperkt moest blijven, te doen vervallen. Wat het costuum voor de leden van den cursus betreft, werd vastgesteld, dat dit het-zelfde zou zijn als dat van de leden der vereeniging met deze uitzondering, dat een wit tricot zou worden gedragen, waarop geborduurd „Kracht en Vriendschap, Amsterdam”.

Op 23-24 Juli is K. & V. vertegenwoordigd op het Belgische Bondsfeest te Luik. De lijst der eere-leden wordt op 5 November met twee namen verrijkt ; de heeren F. G. CROESEN en P. C. ADRIAN werden toen als zoodanig benoemd. Beide heeren waren turnleeraren, wier namen in de Nederlandsche gymnastenwereld van die dagen met eere werden genoemd. Zij hadden reeds meermalen hunne belangstelling voor K. & V. getoond en zich te haren opzichte verdienstelijk gemaakt. In de vergadering van 22 December wordt mededeeling gedaan van de oprichting der A. V. K. (Amsterdamsche Voorwerkers-klasse) door de gymnastiek-vereenigingen Lycurgus-Achilles, Kracht en Vriendschap en de Amsterdamsche Gymnastiek-Vereeniging.

De A. V. K., later omgedoopt in Amsterdamschen-Turnbond, had meer in het bijzonder ten doel het kweeken en bekwamen van voorturners; daartoe werd door de voorturners der bij de A. V. K. aangesloten vereenigingen gezamenlijk geoefend.

In 1881 had verder de herdenking plaats van het 121/2-jarig bestaan der vereeniging. De feestcommissie bestond hierbij uit cursusleden den heer Dr. G. A. N. ALLEBÉ als Eere-voorzitter en de heeren P. FORMYNE, K. INGERMAN, TH. INGENOHL, M. SALOMONS en M. SCHMIDT als leden.

Het tweede notulenboek van „werkavonden” (de naam „vergadering” scheen dus inmiddels hiervoor vervallen te zijn), dat in het archief voorkomt, loopt van 4 Januari 1882 tot 12 September 1883. De notulen zijn minder uitvoerig dan die in het vroeger vermelde notulenboek. Voor het eerst wordt hier het aantal opgekomen werkende leden en cursus leden vermeld; verder worden de tegenwoordig zijnde belangstellenden (eere-leden en ondersteunende leden) genoemd, zoo ook de namen der introducés en der voorgestelde leden met de namen der voorstellers ; ook worden daarin opgegeven de uitslag van ballotages, het aantal afdeelingen, waarin geturnd werd (in die jaren in twee of drie afdeelingen) en de indeeling van den turnavond (vrije oefeningen, toesteloefeningen met vermelding der toestellen, keurturnen). Met de opkomsten ging het toen als ook thans nog. Naast zeer goede opkomsten kwamen ook minder goede voor; op 15 tot 25 leden per avond, werkende- en cursusleden tezamen, kon in die jaren worden gerekend. De grootste opkomst, in dit notulenboek vermeld, was in 1883 n.l. 31 werkende leden en 5 cursusleden, te zamen dus 36 leden.

De huish. vergadering van 4 April 1882 besluit tot het instellen van de rubriek „Buitengewone leden”. Eene benoeming als zoodanig was eene onderscheiding, aangeboden aan personen die zich ten opzichte van de vereeniging verdienstelijk hadden gemaakt. Ook werd het diploma als Buitengewoon lid wel toegekend aan dames en heeren, die bij Soirée's enz. op muzikaal, vocaal of ander gebied

belangeloos hunne medewerking hadden verleend. Men hoopte op deze wijze zulke personen tevens nauwer aan de vereeniging te verbinden ; deze buitengewone leden betaalden geen contributie.

Te Roermond is K. & V. op 30 Juli vertegenwoordigd bij de 12e openbare uitvoering van het N. G. V. In de maand Augustus werd een album aangeschaft ten einde daarin de portretten der leden te verzamelen. Dit album is nog aanwezig en bevat de portretten van talrijke K. & V.-leden uit vroeger dagen; in den laatsten tijd kwamen daar weinig portretten bij.

In November trokken 30 leden der vereeniging, waaronder een paar ondersteunende leden, naar Culemborg. Hier werd door K. & V. eene gymnastiek-uitvoering gegeven, welke den stoot gaf tot de oprichting van de G.-V. „Kracht en Vriendschap" te Culemborg. Naar aanleiding van dezen tocht werd de heer Jhr. Mr. L. SCHORER, burgemeester van Culemborg en eere-voorzitter van de te Culemborg gevormde feestcommissie, benoemd tot eere-lid van K. & V. en de overige leden der Culumborgsche feestcommissie de heeren S. VAN WELIE, W. A. SPOOR Jr., W. J. D. VAN HOYTEMA en Dr. BROES VAN DORT tot buitengewone leden.

Uit het notulenboek der werkvonden blijkt, dat af en toe leden van andere gymnastiek-vereenigingen op bezoek kwamen. Zoo werd 16 Juni 1883 door 9 leden van „Sparta" in de gelederen van K. & V. meegeturnd.

Bij de uitvoering van het N. G. V. op 5 Augustus 1883 te Amsterdam ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van het Verbond kwam K. & V. kranig voor den dag; niet minder dan 45 van hare leden, in vier afdeelingen gesplitst, werkten mede. Ook aan den aan dit feest verbonden vereenigingswedstrijd op 6 Augustus werd door haar deelgenomen. Deze wedstrijd bestond uit voorgeturnde oefeningen aan ringen, rek en barren, benevens hoogspringen, verspringen en gewichtheffen. Door 21 vereenigingen werd in dezen wedstrijd gestreden. Door K. & V. werd de 5e prijs behaald; de deelnemers voor K. & V. waren de heeren P. FORMYNE, TH. INGENOHL, H. C. ROSEN-BERGER, A. BISCHOFER en ADAMS.

In de vergadering van 15 September wordt de heer J. INGENOHL tot eere-lid van K. & V. benoemd. Het voorstel daartoe was van 13 werkende leden uitgegaan en in bovengenoemde vergadering met algemeene stemmen aangenomen ; dit getuigt van groote sympathie voor den heer J. INGENOHL en bewijst, dat zijne verdiensten algemeen werden gewaardeerd. Zes jaar is hij als bestuurslid werkzaam geweest, waarvan vier jaar als K. & V.- voorzitter, welke functie daarna nog gedurende de jaren 1884, 1885, 1886 en 1888 door hem werd bekleed; bovendien werd gedurende 2 jaar op voortreffelijke wijze het directeurschap door hem waargenomen. Met buitengewoon redenaarstalent begaafd, toonde hij zich op buitenlandsche en binnenlandsche feesten en op de Bondsvergaderingen een waardig eere- vertegenwoordiger. De vele in het archief nog aanwezige keurig geteekende en artistieke programma's en invitatiekaarten

voor Soirées met de initialen „J.1." toonen, dat hij leden ook op deze wijze zijne talenten voor de vereeniging beschikbaar stelde en met groote liefhebberij voor haar werkzaam was. Hoezeer de heer J. INGENOHL gewaardeerd werd blijkt wel uit het Jaarverslag over 1883, waarin de secretaris aan de leden den raad geeft „zoek hem zoo lang mogelijk te behouden".

Daar het turnen in het Zuiden des lands nog veel aanmoediging en ondersteuning behoefde is in dezen tijd een streven merkbaar om in die streken door het geven van uitvoeringen propaganda voor het turnen te maken. De met zoo gunstig gevolg bekroonde uitvoering van K. & V. in 1882 te Culemborg was o.a. een uitvloeisel van dit streven. Op 29 September 1883 trekt K. & V. tot dat doel opnieuw naar buiten en thans, op uitnoodiging van het Bondsbestuur, naar 's-Hertogenbosch om aldaar in combinatie met de Bossche G. V., de Amsterdamsche G. V., Amstels G. V. en „Sparta" eene uitvoering te geven, welke onder de bekwame leiding van den heer P. C. ADRIAN uitstekend slaagde. Het 15-jarig bestaan werd opgewekt gevierd met eene officieele bijeenkomst in het gebouw Zeemanshoop op 8 December, waar afgevaardigden van het N. G. V., van K. & V. te Culemborg en van verschillende Amsterdamsche gymnastiek-vereenigingen aanwezig waren. Verder werd een gecostumeerd feest georganiseerd op 15 December in Maison Stroucken, waar ook aan de gymnastiek een plaats was ingeruimd. Een uitvoerig verslag van deze feesten is in het archief aanwezig ; de feestcommissie bestond uit de heeren K. INGERMAN, H. R. BREVE Jr., P. FORMYNE, TH. INGENOHL en L. P. VAN DER CHYS. Ter gelegenheid van dit Jubileum werd door het eere-lid van K. & V., den heer F. G. CROESEN, een turnlied aan de vereeniging opgedragen, dat niet alleen in K. & V. zeer gewaardeerd werd, maar spoedig in de geheele Nederlandsche gymnastenwereld populair was en nog steeds is; dit turnlied wordt hieronder opgenomen.

TURNLIED OPGEDRAGEN AAN DE GYMNASTIEK-VEREENIGING
„KRACHT EN VRIENDSCHAP" BIJ HAAR 15-JARIG BESTAAN
WOORDEN VAN F. G. CROESEN MUZIEK VAN HERM. VENVERLOO

*Heb je wel gehoord van de stoerheid en kracht.
Die zat in Oud-Hollandsche knoken,
Waarmee zooveel groots werd tot stand gebracht
En zooveel smaads gewroken.
Die kracht, die kracht van t roemrijk voorgeslacht.
Herleeft weer kloek en frisch, herleeft weer kloek en frisch
Al waar het turnen vereed'ling is. (bis)
Heb je wel gehoord van d'onwrikbaren geest
Oud-Hollandschen zonen eigen
Hun ijzeren wil, zoo geducht als gevreesd,
Omdat die zich nooit liet dreigen.*

*Die deugd, zoo schoon, is ook des turners loon,
 Waar hij door niets verkloekt,
 waar hij door niets verkloekt
 De hoogst' ontwikkeling in 't turnen zoekt. (bis)
 Wenschen we dien geest weer, die stoerheid en kracht,
 Zooals ze bestond voor eeuwen,
 Dan 't turnen alom in beoefening gebracht,
 Dat maakt ons weer kloek als leeuwen.
 Vooruit ! vooruit ! onwrikbaar zij 't besluit
 Van eiken turnerzoon. van eiken turnerzoon,
 Om weer te winnen die heerlijke kroon. (bis)*

Op voorstel van den heer TH. INGENOHL en onder goedkeuring der ledenvergadering gaf K. & V. in de jaren 1884, 1885, 1886 en 1887 een eigen Maanblad uit, eene bijzonderheid in die dagen, toen nog geen andere gymnastiek-vereeniging in Nederland een dergelijk blad bezat. Door eene vrijwillige bijdrage van f 1. per lid werden de kosten van deze uitgave ten deele van de vereenigingskas afgewenteld. Behalve tal van wetenswaardigheden op het gebied van het vereenigingsleven, komen in deze Maandbladen vele en zeer belangrijke opstellen voor van wetenschappelijken of technischen aard, welke de schrijvers daarvan stempelen tot zeer bekwame mannen, die veel tijd opofferden om de vereeniging vooruit te helpen en de kennis en ambitie der leden te verhoogen. Werden de eerste twee nummers „onder voorloopige redactie van het bestuur" uitgegeven, op de vergadering van 29 Februari 1884 werd eene commissie van redactie benoemd. De namen der redactieleden over alle jaren volgen hieronder als eene welverdiende hulde voor hunne groote belangelooze toewijding:

1884 1885 1886 1887 F. G. CROESEN TH. INGENOHL H.A.HILLERSTR5M
 F. G. CROESEN TH. INGENOHL K. INGERMAN F. G. CROESEN TH.
 INGENOHL Achtereenvolgens: K. INGERMAN P. FORMYNE
 W.v.RAAMSDONK Pz F. G. CROESEN W.v RAAMSDONK Pz M. J.
 TERNOOY APÈL

Zooals uit deze opgave blijkt, maakte de heer F. G. CROESEN gedurende vier jaar en de heer TH. INGENOHL drie jaar deel uit van de redactie.

In vereeniging met de G. V. „Sparta" te Amsterdam werd 26 April eene uitvoering gegeven te Breda ten gevolge waarvan in die plaats de G. V. „Sparta" werd opgericht. Slechts veertien dagen later, op 10 Mei, werd deelgenomen aan de eerste uitvoering van de G. V. „Kracht en Vriendschap" te Culemborg; van deze uitvoering werd een uitvoerig verslag opgenomen in de Culemborgsche Courant van 18 Mei 1884, welke zich in het archief bevindt. De zustervereeniging te Culemborg telde, volgens dit verslag, toen 32 werkende leden en 20 donateurs.

Op 7 September trok K. & V. naar 's-Hage tot deelname aan de 14e openbare uitvoering van het N. G. V. Het jaarverslag over 1884 vermeldt als opkomst op de oefenings-avonden voor dat jaar gemiddeld 25,9 man per avond; hiervan komt op rekening van de werkende leden 24,8 man en 1,1 op die van de cursusleden.

Het jaar 1885 was voor K. & V. er een van prettige, drukke werkzaamheid. De lust tot wandelen maakte zich in dezen tijd meer en meer kenbaar. Werden in 1884 met succes twee wandeltochten gehouden, in het voorjaar van 1885 werd weder met frisschen moed begonnen en wordt op 14 Mei een wandeltocht in de omstreken van Alkmaar vermeld met 34 deelnemers.

Hoe groot de ambitie voor het wandelen was blijkt uit het Maandblad van Juni d.a.v., waarin de volgende mededeeling voorkomt: „Bij „het bestuur is ingekomen een door tien leden onderteeekend schrijven dato 26 Mei, waarin de wenschelijkheid wordt uitgedrukt de maand Juni een tweeden wandeltocht te houden.

Sedert hebben zich nog 16 andere leden hierbij aangesloten, zoodat zich in het geheel een 26-tal bij het bestuur heeft aangemeld. Talrijke wandeltochten zijn daarna nog gehouden; hiervan wordt verder echter geen gewag gemaakt, daar het bestek van dit overzicht eene zoodanige uitvoerigheid niet gedooft.

Met zes leden wordt door de vereeniging deelgenomen aan het 17e Belgische Bondsfeest te Antwerpen op 20-23 Juni; het eere-lid, de heer F. G. CROESEN is daar de officieele af-gevaardigde van K. & V.

Op 18-26 Juli was K. & V. in gezelschap van vele leden van andere Nederlandsche gymnastiek-vereenigingen vertegenwoordigd op het Duitsche Bondsfeest te Dresden, waar tevens het 25-jarig bestaan van den Deutschen Turnbund werd gevierd. Het denkbeeld om op eenigszins groote schaal aan dit feest deel te nemen was ontstaan en gerijpt in de A. V. K. In verband met het Jubileum van den Deutschen Bond mocht worden verwacht, dat de feesten niet alleen met bijzonderen luister zouden worden gevierd, maar ook dat de deelname ongekend groot zou zijn en op turngebied alles te zien zou zijn, maar tevens wenschte men aan onze Deutsche burens na : ervan te toonen hoe in betrekkelijk korten tijd de turnzaak zich op Holland krachtig had ontwikkeld; de Duitscher had van onze „Turnerei" geen al te hoog denkbeeld. Aan den wedstrijd en aan de „Musterriegen" (gelidsturnen onder toezicht van een Jury, die de oefeningen en tevens de uitvoering daarvan oordeelt) werd door een flink aantal Nederlanders deelgenomen. Bij den wedstrijd scheelde het slechts 11/54 punt of de heer K. MULLER had tot de „Sieger" behoord. Bij de „Musterriegen" werd door de Nederlanders aan rek en aan ringen geturnd; aan het laatste toestel onder het K. & V.-lid P. FORMYNE. Aan beide mocht het optreden geslaagd heeten ; de uitspraak der Jury mocht zelfs aan de ringeturners de voldoening schenken een groot succes te hebben behaald. Uit de opgaven der kamp-rechters blijkt n.l., dat de Nederlandsche turners aan de ringen de volgende cijfers hadden behaald:

Gehalte der oefeningen 4 (tusschen zeer zwaar (hoogste graad) en matig zwaar (middelste graad). ;

Juistheid van opvolging 5 (uitmuntend).

Gemiddelde uitvoering 2-4 (middelmatic).

Turntaal oningevuld.

Houding van den voorturner . . . 5 (uitmuntend).

Houding der turners bij het komen en gaan....5 ().

Houding der turners bij het turnen5

(In de kolom „Bemerkungen" staat van de oefeningen vermeld, “dat eene omschrijving der oefeningen niet aanwezig was; zij werden ook niet vooraf genoemd. “

Op 20 September zijn de K. & V.-ers weder aan het werk bij de partieele Bondsuitvoering te Purmerend.

Het jaar 1885 was verder voor de turnzaak belangrijk, daar in dat jaar een begin van uitvoering werd gegeven aan de reeds lang bestaande plannen om de gymnastiek-vereenigingen in Amsterdam, te zamen toen tellende 1479 leden, waaronder 843 • werkende leden, in de gelegenheid te stellen te oefenen in een turnlokaal, dat aan alle eischen voldeed. Aan de heeren J. IN-GENOHL en K. MULLER komt de eer van het initiatief toe. Door deze beide architecten werd het gebouw met de ombouwing ontworpen. Het zou verrijzen aan de Marnixstraat in de onmiddellijke nabijheid van het Leidscheplein (voormalige tapijtklop- perij). Eene Commissie van voorbereiding werd benoemd, uit algemeen geachte ingezetenen, om tot oprichting van eene „Maatschappij van Turngebouwen te Amsterdam" te geraken. Door die Commissie werd eene circulaire verspreid, waarin „een beroep werd gedaan op den steun van allen, die het wel meenen met de turnzaak en die daarbij in staat zijn een financieel steentje bij te dragen tot optrekken van het gebouw.”

Deze circulaire was ondertekend door de heeren : P. C. ADRIAN, Dr. G. A. N. ALLEBE, Dr. P. J. BARNOUW, R. D. CROMMELIN, J. DEKING DURA, Mr. D. JOSEPHUS JITTA, S. W. JOSEPHUS JITTA, Dr. J. KORTEWEG, JONAS INGENOHL, Prof Dr. B. J. STOKVIS, K. MULLER, J. VERSLUYS, D. VRIJDAG en. A. C. WERTHEIM. Door de leden van K. & V. werd voor een kleine zes duizend gulden aandeelen genomen of geplaatst.

De jaarvergadering van 28 December neemt op voorstel van het bestuur een reglement aan bestaande uit 14 artikelen voor de afdeeling jongelieden van 16 tot 18 jaar. Op 9 Januari 1886 wordt deelgenomen aan eene uitvoering der Amsterdamsche gymnastiek-vereenigingen, leden van het N.G.V., in het Paleis voor Volksvlijt; bij de vrije oefeningen traden circa 140 turners op. Den dag daarop had de Bondsvergadering te Utrecht plaats, waar den vice-voorzitter van K. & V., den heer K. INGERMAN, de eer te beurt viel benoemd te worden tot Secretaris van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond. Aan den wedstrijd te Haarlem op 24 Januari werd door de vereeniging deelgenomen met 9 leden onder leiding van den heer P. FORMYNE. Daar werd met vrije oefeningen de vijfde de

prijs behaald, bestaande uit een bronzen medaille, in dezen wedstrijd werd door 23 vereenigingen medegeborgd.

De eere-voorzitter van K. & V. Dr. G. A. N. ALLEBÉ, herdacht 27 Januari zijn 50-jarig jubileum als doctor in de geneeskunde. Bij deze gelegenheid verscheen van het Maandblad van K. & V. een feestnummer, uitsluitend aan den Jubilaris gewijd; eenige regels uit dit feestnummer worden hier overgenomen. Na herinnerd te hebben aan den strijd, die te voeren was „bij het groot vooroordeel, bij de dwaze begrippen, bij de totale onbekendheid omtrent werking, aard en doel van de gymnastiek" zegt het feestnummer: „En die strijd is hard, die tegenstand is fel „geweest. De hedendaagsche turners, die verwonderd staan, „wanneer ze hier of daar van dezen of genen nog wel eens „de ongerijmdste voorstellingen omtrent de gymnastiek hooren, „kunnen zich geen denkbeeld vormen van den afkeer, welke „jaren geleden hier te lande allerwegen en onder alle standen „voor de kunstmatige oefeningen bestond. Er behoorde moed toe om, niet enkel als voorstander, maar bepaaldelijk als woord- en aanvoerder van deze „belachelijke nieuwigheid", van deze „hansworsterij" op te treden. Met spot en schimp „of met een minachtend stilzwijgen werd de aanprijzing harer „beoefening begroet of beantwoord en nimmer wellicht zoude „zij hier te, lande ingang hebben gevonden, maar zeker niet „op het tegenwoordig standpunt staan, ware 't geloof van Dr. „ALLEBE en de weinige wakkere medestrijders, ware hun vertrouwen niet onwrikbaar geworteld in de overtuiging op een „eindelijke zegepraal van het goede beginsel waarvoor zij streden."

Op de receptie waren voorzitter, secretaris en penningmeester benevens een aantal leden van K. & V. tegenwoordig en werd bij monde van den voorzitter, den heer JONAS INGENOHL, een eerebeker en het gebonden exemplaar van het feestnummer aangeboden, hetgeen door den Jubilaris met een hartelijk woord van dank werd aanvaard. Bij den voorzitter kwam daarop nog het volgende schrijven in :

Amsterdam, 8 Februari 1886.

Aan de Gymnastiek-Vereeniging „Kracht en Vriendschap", alhier.

Waarde Vrienden ! Namens U is mij, naar aanleiding van mijn vijftig jarigen gedenkdag, bij monde van uwen geachten voorzitter, een prachtig en smaakvol herinne-ringsteeken aangeboden. Een eerbetoon boven verdienste. Tóch wordt het door mij met innige dankbaarheid aanvaard, want ik ben er trotsch op Eere-voorzitter van „Kracht en Vriendschap" te mogen zijn. Uwe vereeniging heeft reeds in de eerste jaren van haar bestaan eene energie aan den dag gelegd, welke toejuiching verdient en tot wedijver aanspoort. iSR, Gij waart getrouw aan de door U gekozen beteekenisvolle leus : „Kracht en Vriendschap", fysieke kracht in verband met moreele en gepaard aan vriendschap, d. i. aan onderlinge toegenegenheid, aan eendrachtige, broeder-lijke samenwerking. Het doel uwer vereeniging is datgene op te wekken, wat hier te lande meest ontbrak en helaas nog ontbreekt. Onze Natie heeft behoefte, aan krachtvolle en vroede, tot handelen geschikte, van onvruchtbare twistenten betweterij afkeerige mannen. at Gij zult

die helpen kweeken en zodoende eene betere toekomst voor ons Vaderland helpen voorbereiden. Voortgaande op den weg, dien gij betreedt, zult gij ten voorbeeld strekken aan de tegenwoordige jongelingschap en zal uw heilzame invloed zich uitstrekken tot volgende geslachten. Blijft alzoo getrouw aan uwe leuze, aan uw wachtwoord en doet in werkelijkheid, wat het beeldje op den mij vereerden beker slechts kan aanduiden : Houdt de banier der Gymnastiek hoog! Uw vriend, fa G. A. N. ALLEBÉ.

Het 171/2-jarig bestaan werd gevierd met eene Soirée in Maison Stroucken op 22 Mei: een onderlinge wedstrijd was daaraan op 15 Mei voorafgegaan.

In den zomer van 1886 werd door bemiddeling van de A.V.K. begonnen om de leden der bij haar aangesloten vereenigingen in de gelegenheid te stellen op het terrein achter het Rijksmuseum dagelijks te turnen in de open lucht en zich in de z.g. volksoefeningen te be-kwamen. De officieuze opening van het terrein had plaats op 11 Juni.

Dat zelfde jaar bracht voor K. & V. eene belangrijke verandering. De directeur, de heer P. FORMYNE, die zich te Tiel ging vestigen, legde het directeurschap neer. De vereeniging verloor daardoor een ijverig en bekwaam werker, een algemeen bemind en geacht directeur.

De heer P. FORMYNE was in K. & V. eene zeer populaire persoonlijkheid, van wiens tact en strenge onpartijdigheid, welke hij op vriendschappelijke en aangename wijze wist toe te passen, in het Maandblad met veel lof wordt gewaagd. Bij het officieele afscheid op 22 Juli werd hem het eere-lidmaatschap der vereeniging aangeboden en hadden de werkende leden zich vereenigd om den scheidenden directeur eene blijvende herinnering aan te bieden. Ook buiten de vereeniging werd hulde gebracht aan den man, die zooveel voor de gymnastiek in Amsterdam had gedaan.

De Amsterdamsche zustervereenigingen organiseerden op 7 Augustus een gezellig samenzijn, waar hem door velen hartelijke woorden werden toegesproken en hem een krans namens de Amsterdamsche turners werd vereerd.

Nog éénmaal leidde de heer P. FORMYNE als voortturner de leden van K. & V. toen door een aantal hunner op 12 September werd deelgenomen aan het Turnfeest te Gorcum.

In het Maandblad van October komt de mededeeling voor, „dat Zaterdag 30 October de ballotage zal plaats hebben over D. VAN DER LINDEN, cursus-lid, voorgesteld door L. P. VAN DER CHYS". In dit overzicht wordt deze mededeeling overgenomen, omdat de heer D. VAN DER LINDEN bij het Gouden Jubileum van K. & V. nummer één is op de lijst der werkende leden, waartoe hij sedert zijne aanneming als zoodanig op 14 Juni 1889 behoort. Hij is een van die getrouwen, die de kern uitmaken van eene levenskrachtige vereeniging en daarin niet kunnen worden gemist. Tientallen van jaren heeft hij lief en leed met K. & V. medegemaakt en verschillende belangrijke functies in de

vereeniging bekleed. Op haar Gouden feest prijst K. & V zich gelukkig hem onder hare werkende leden te tellen moge hij onder hen nog lang zijne eereplaats innemen!

Tot besluit van 1886 wordt aan eene uitvoering deelgenomen van tien Amsterdamsche vereenigingen onder leiding der A.V.K. op 18 December in Maison Stroucken, waar de afgevaardigden van de op den volgenden dag te houden Bondsvergadering te gast waren.

Bij de partiële Bondsuitvoering te Leeuwarden op 25 en 26 Juni was K. & V. vertegenwoordigd door haren voorzitter.

Op 31 Juli toog eene afdeeling van K. & V. naar de partiële Bondsuitvoering te 's-Hage; hier werd ook aan den wedstrijd in vrije oefeningen deelgenomen en daarbij de tweede prijs behaald, bestaande uit een verguld zilveren medaille. Twaalf vereenigingen namen aan den wedstrijd deel.

Onder leiding van den directeur, den heer A. J. VAN LAAR, werd door de volgende leden van K. & V. om den eerepalm gestreden : L. P. VAN DER CHYS, O. VAN ECK, J. INGENOHL; TH. INGENOHL, J. JORING, C. J. KRAAK, H. J. VAN LAAR, W. VAN RAAMSDONK PZN., H. SCHWAERZER, A. STOFFERS, M. SALOMONS en A. R. VAN VLOTEN.

Einde 1887 naderde het nieuwe turngebouw aan de Marnixstraat zijne voltooiing en kon in November de eerste bijeenkomst der K. & V -leden in het nieuwe gebouw plaats hebben. Van den aanvang af werden door K. & V. de avonden Dinsdag en Vrijdag van 9 tot 11 uur in huur genomen.

Den 19en November des namiddags te 2 uur werd het nieuwe gebouw na eene rede van den heer R. D. CROMMELIN officieel geopend. Tot bijwoning van deze plechtigheid waren o.m. Burgemeester en Wethouders, de aandeelhouders der Maatschappij van Turngebouwen en de bestuurderen der verschillende Amsterdamsche gymnastiek-vereenigingen uitgenoodigd.

Daar het gebouw op dien datum echter nog niet geheel gereed was, had de feestelijke opening, bestaande uit eene uitvoering met bal door de vereenigingen „Lycurgus-Achilles“, „Olympia“, „de Arnsterdamsche Gymnastiek-Vereeniging“ en „Kracht en Vriendschap“ (de huursters der zalen) aan de Maatschappij en verdere genoodigden aangeboden, eerst plaats op 3 December. De voorzitter van K. & V., de heer A. R. VAN VLOTEN, was voorzitter der feestcommissie, terwijl door het eere-lid, den heer F. G. CROESEN, voor deze gelegenheid een lied „Ons Turngebouw“ was vervaardigd, dat op dien avond door alle turners uit volle borst werd gezongen. De feestrede werd uitgesproken door Prof. Dr. B. J. STOKVIS, eere-voorzitter der feestcommissie.

Ook het jaar 1887 zou niet eindigen zonder dat K. & V een van zijne verdienstelijke leden verloor, ditmaal een der oudste leden, den heer TH. INGENOHL, die naar de Westkust van Afrika ging vertrekken. Uitstekend bestuurslid in de verschillende functiën achtereenvolgens door hem bekleed, was hij bovendien voor K. & V. jarenlang een bekwaam voortturner. Zelf een der

meest ontwikkelde turners van Nederland, was hij met hart en ziel werkzaam voor zijne vereeniging en hare leden. Het denkbeeld tot het vormen van eene voorturnerscombinatie vond in hem een krachtig en vurig voorstander en na de oprichting der Amsterdamsche Voorwerkersklasse was hij geruimen tijd haar voorzitter. In 1885 werd hij benoemd tot secretaris der commissie van voorbereiding voor het Duitsche Bondsfeest te Dresden en zag zich als zoodanig belast met de geheele administratie, verbonden aan eene zoo ruime deelname aan een buitenlandsch feest. Drie jaar lang was hij een der redactieleden van het Maandblad van K. & V. De heer TH. INGENOHL was, naar van hem in het Maandblad werd getuigd, „één van die menschen, die sedert zij de gymnastenwereld waren binnengeleid, zich voor de zaak interesseerden en onophoudelijk uit eigen beweging daarvoor werkten", een steun en eene beweegkracht voor zijne vereeniging. Op de algemeene vergadering van 28 December werd hem het eere-lidmaatschap aangeboden en werd hem namens de leden een gouden horloge met inscriptie vereerd.

Op die zelfde vergadering werd het besluit genomen het Maandblad van K. & V. op te heffen: het groote bezwaar, dat deze uitgave voor de vereenigingskas opleverde, had tot dit besluit geleid.

Op 1 Januari 1888 bedroeg het ledental 10 buitengewone-, 46 werkende-, 91 ondersteunende- en 3 cursus-leden. De jaarlijksche algemeene vergadering van het N. G. V. op 25 en 26 December 1887 in het Turngebouw te Amsterdam gehouden, had de nieuwe Bondswet aangenomen. Hierdoor was het N. G. V. van toen af ingedeeld in vijf gewesten. Bij het constitueeren van deze gewesten en het vormen van hunne besturen in Maart 1888, werden tot voorzitter en secretaris van het gewest „Noord-Holland" resp. benoemd de voorzitter van K. & V., de heer JONAS INGENOHL en het eere-lid, de heer F. G. CROESEN.

Te Purmerend had op 12 Augustus eene partiëele Bondsuitvoering plaats; hieraan werd door 8 leden van K. & V. een werkzaam aandeel genomen.

In het Jaarverslag van 1888 komt eene klacht voor, die ook reeds in het verslag van 1886 was geuit, n.l. dat het aantal turnliefhebbers over te veel vereenigingen wordt verdeeld. Het gevolg daarvan is, dat de vereenigingen te weinig leden hebben en dus te geringe inkomsten. Het feit, dat Amsterdam een te groot aantal kleine gymnastiek-vereenigingen telt, geeft in latere jaren aanleiding tot eene proefneming om gezamenlijk te turnen en tot voorstellen om uit meerdere of alle vereenigingen ééne combinatie te vormen.

Inmiddels heeft de vereeniging haar 20e levensjaar volbracht; dit feit werd op 21 November herdacht in Café Suisse. Daartoe door het bestuur uitgenoodigd, hadden 44 leden zich tot een gezellig samenzijn vereenigd. De eigenlijke feestviering ter herdenking van dit jubileum had plaats door eene Soiree op 12 Januari 1889.

In de vergadering van 24 Januari 1889 wordt besloten de minimum contributie voor de ondersteunende leden van f 2.— te verhoogen tot f 2.50 met dien

verstande, dat „voor degenen, welke vóór 24. Januari 1889 als ondersteunend lid zijn toegetreden, het minimum der contributie f 2.— bedraagt ". Daar hierdoor Statuten-wijziging noodig wordt, moet daarop de koninklijke bewilliging worden gevraagd.

Op 24-26 Augustus neemt K. & V. deel aan de eerste openbare uitvoering van het gewest Noord-Holland te Schagen.

In de vergadering van 23 September komt eene van eenige Amsterdamsche turners ingekomen missive ter sprake, welke eene uitnoodiging bevat tot deelname aan een proef van twee maanden tot gemeenschappelijk turnen en schermen, eenmaal per week, van de vijf in het Turngebouw werkende Bondsvereenigingen. Met deze proef werd beoogd de mogelijkheid tot samensmelting der betreffende vijf vereenigingen tot ééne groote vereeniging aan de praktijk te toetsen. Tot deelname aan de proef werd met 11 tegen 4 stemmen besloten.

Op 31 Januari 1890 werd de proefneming echter weder gestaakt, omdat de zaak nog geen levensvatbaarheid bleek te bezitten. In de vergadering van 18 Maart 1890 wordt het turncostuum, met het oog op eene op 12 April te geven Soirée, nader vastgesteld a.v.: wit tricot, witte lange pantalon, witte schoenen, blauwe gordel.

Eenige dagen voor deze Soirée n.l. op 4 April werd een onderlinge wedstrijd in de daar uit te voeren staafoefeningen gehouden; hierbij was één der juryleden de heer A. J. VAN LAAR, die, na drie jaar op zeer verdienstelijke wijze de functie van directeur te hebben vervuld, op de vorige jaarvergadering als zoodanig was afgetreden. Op dien avond werden den heer A. J. VAN LAAR namens vele leden twee photogravures overhandigd als blijk van vriendschap en tevens als geschenk- bij zijn huwelijk.

Aan de Bondsuitvoering op 9, 10 en 11 Augustus te Breda werd door 16 werkende leden deelgenomen. Dit feest is bij de ouderen in de turnwereld nog steeds berucht om de geweldige watermassa's, waarmede Pluvius het doopte. In den wedstrijd, den eersten persoonlijken wedstrijd in het N. G. V., werd de heer H. PLÜMER eerste prijswinner, den bekenden Duitscher GEORG WEITZ, turnleeraar te Hannover, die tweede prijswinner werd, in puntental overtreffende. Op het Belgische Bondfeest te Verviers op 21 en 22 Juni was K. & V. vertegenwoordigd door de heeren G. ADRIAN en F.W.GROEN.

Den 29en November vierde de Eere-voorzitter van K. & V., Dr. G. A. N. ALLEBÉ zijn 80en verjaardag, bij welke gelegenheid het bestuur hem de gelukwensen der vereeniging aanbood. Toen tegen het einde des jaars een stevige vorst daartoe de gelegenheid bood, werden op initiatief van den heer C. J. KRAAK twee uitstekend geslaagde schaatsentochten gehouden op 21 en 26 December naar Abcoude en Nigtevecht met resp. 13 en 7 deelnemers.

In 1891 verschijnt het eerste Jaarboekje van K. & V. De vorm van dit boekje en de opzet daarvan waren reeds toen zooals die aan de tegenwoordige leden door

latere uitgaven bekend zijn ; in latere jaren werd een werkrooster daarin opgenomen en de inhoud eenigszins uitgebreid.

Aan de gewestelijke uitvoering te Hilversum op 7 en 8 Augustus werd door 11 leden deelgenomen. Bij den vierkamp werd door net K. & V.-lid D. VAN DER LINDEN de 4e prijs behaald; bij den worstelwedstrijd moest hij als een der laatstaangeblevenen kampen met den heer H. PLÜMER, die prijswinner werd. Op de jaarlijksche algemeene vergadering op 21 December werd de heer N. VAN KERCKHOF gehuldigd. Met een hartelijke toespraak van den voorzitter werd hem namens de leden eene herinnering aan zijne 20-jarige loopbaan als schermmeester van K. & V. aangeboden.

De A. V. K. opende het nieuwe jaar met eene uitvoering op 23 Januari 1892, waaraan door de eerste afdeeling van K. & V. met eene serie paardoeeningen werd deelgenomen.

Op 16 Maart zijn in de Amsterdamsche Turnerssocieteit 38 leden van K. & V. In eene gezellige bijeenkomst vereenigd. Aanleiding daartoe was het vertrek van den heer J. G. VAN DEN BERG Jr. voor een zakenreis naar Indië.

De heer G. ADRIAN vertegenwoordigt K. & V. bij het gezamenlijk optreden der Amsterdamsche turners te Antwerpen op 20 Maart, de heer F. W. GROEN te Arnhem 20-22 Augustus bij de uitvoering van de A. V. K. ter gelegenheid van de gymnastiekfeesten van het Middengewest.

Den 19en Juli was voor K. & V. een dag van rouw door het overlijden van haren eere-voorzitter, Dr. d. A. N. ALLEBE, die gedurende 14 jaren de vereeniging steeds zooveel in zijn vermogen was met raad en daad had ter zijde gestaan. Bij de teraardebestelling op Zorgvliet gaven eenige leden van K. & V. door hunne tegenwoordigheid blijk van belangstelling en werd door den heer L. P. VAN DER CHYS namens de vereeniging een krans op het graf gelegd, waarbij hij in waardeerende bewoordingen de groote verdiensten van den overledene herdacht. Aan de gewestelijke uitvoering te Hoorn op 18 September werd door K. & V. met 14 man deelgenomen.

In het jaar 1893 valt het 25-jarig jubileum van het Nederlandsch Gymnastiek Verbond en tevens de herdenkdag van het 25-jarig bestaan van K. & V.

Den 8en Januari werd deelgenomen aan een personeelen wedstrijd in volks- en toesteloefeningen in het Turgebouw, uitgeschreven door de A. V. K., waarbij de heer D. VAN DER LINDEN een diploma verwierf.

In verband met de in het verschiet zijnde Bondsuitvoering komt in de K. & V.-vergadering van 12 Juni het costuum opnieuw ter sprake en wordt besloten, dat voor de K. & V.-leden, die aan de Bondsuitvoering medewerken, verplichtend wordt gesteld het dragen van een wit tricot en witte pantalon. Verder wordt de wenschelijkheid uitgesproken, dat alle medewerkenden van K. & V. zich van een uniform wit tricot, wit flanelen pantalon en zwart lederen pantoffels zullen voorzien, hoewel dit niet verplichtend wordt gesteld.

Op 5, 6 en 7 Augustus hadden te Amsterdam groote turnfeesten plaats ter, gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het N.G.V.; daaraan werd door vele leden van K. & V. deelgenomen. De voorzitter van K. & V., de heer L. P. VAN DER CHYS, fungeerde bij deze feestviering als penningmeester der feestcommissie.

Op 21 November zou K. & V. mogen terugzien op een 25-jarig leven. In de plannen tot viering van dit jubileum werd echter door eene droeve gebeurtenis wijziging gebracht.

Op 23 September toch overleed plotseling een zeer verdienstelijk lid, de heer H. C. ROSENBERGER. De heer ROSENBERGER, die reeds bijna 20 jaar werkend lid der vereeniging was, waar hij als flink turner en trouw vriend door alle leden werd gewaardeerd, viel ten offer aan de toen heerschende cholera. Vele leden waren op 26 September tegenwoordig op de Westerbegraafplaats om hun turnmakker de laatste eer te bewijzen. De heer JONAS INGENOHL sprak namens K. & V. gevoelvolle woorden aan de geopende groeve van den vriend, die zoo onverwachts aan zijn familie, zijne vrienden en aan de turnzaak was ontruikt.

Dit treurig sterfgeval had bij allen zulk een diepen indruk nagelaten, dat in eene buitengewone algemeene vergadering werd besloten de eigenlijke feestviering ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum ten teeken van rouw uit te stellen. De 21e November was de groote datum, de geboortedag der vereeniging. Vele blijken van belangstelling mocht K. & V. ontvangen o.a. van haar eere-lid den heer TH. INGENOHL in Afrika. In de turnzaal had 's avonds de herdenking plaats door eene rede van den voorzitter, den heer L. P. VAN DER CHYS. Hierwerd tevens een ander feit herdacht; de bode der vereeniging J. J. SPIEKERMAN was toen n.l. ongeveer 121/, jaar aan K. & V. verbonden. De voorzitter overhandigde den jubilaris namens de vereeniging met eene hartelijke toespraak eene portefeuille met inhoud, terwijl de heer J. INGENOHL hem namens eenige leden een dergelijk blijk van waardeering aanbood. Het is zeker overbodig te vermelden, dat vele leden des avonds nog een extra half uurtje in de societeit bijeen bleven. Den volgenden dag werd een huishoudelijke maaltijd gehouden in het American Hôtel, waaraan behalve het Bestuur, de Feestcommissie en vele leden, ook de heer D. A. VAN WAALWIJK, eere-lid en oprichter der vereeniging, deelnam. De feestcommissie bestond, uit de heeren J. G. VAN DEN BERG Jr., voorzitter, L. P. VAN DER CHYS, G. ADRIAN, A. HESSELINK en J. ZEEGERS als secretaris-penningmeester. Nog werd dit jaar den leden eene aangename verrassing bereid door de mededeeling van den heer L. P. VAN DER CHYS, dat hij de vereeniging een stalen rekstok ten geschenke wilde aanbieden. De algemeene vergadering, die 21 December 1893 plaats had, benoemde den heer L. P. VAN DER CHYS tot eere-lid als erkenning van de buitengewone verplichtingen, die de vereeniging aan den heer VAN DER CHYS had. De

geschiedschrijver van heden, vijf en twintig jaren na bovengenoemde gebeurtenis, kan uit persoonlijke. ervaring van de laatste 23 jaren getuigen, dat ook in den sedert verlopenen tijd K. & V. in den heer L. P. VAN DER CHYS steeds een trouw vriend en raadsman heeft mogen vinden. die hoe dikwijls ook op zijne rijke ervaring en kennis een beroep werd gedaan, steeds welwillend bereid werd gevonden voor te lichten en van dienst te zijn. Nog steeds toont hij onverflauwd zijne belangstelling in de vereeniging, vereert hij hare vergaderingen en feesten met Zijne tegenwoordigheid en wanneer in de laatste 23 jaren voor soirées of eenig ander doel, met het vereenigingsleven in verband staande, vrijwillige bijdragen werden gevraagd, werd door den heer VAN DER CHYS steeds met milde hand gesteund. Op haar Gouden feestbrengt het „Kracht en Vriendschap" van 1918 hem haar hartelijken dank en spreekt opnieuw hare groote waardeering uit voor den man, die haar gedurende eene zoo lange reeks van jaren een vaderlijk beschermer is geweest. K. & V. beveelt zich bij voortduring in zijnebelangstelling en vriendschap aan. De eerste maand van 1894 was geheel in beslag genomen door de voorbereidselen tot de feesten ter herdenking van het 25-jarig bestaan. Op 10 Februari had eene uitvoering plaats in Maison Stroucken met den heer J. ZEEGERS als directeur. Het eere-lid, de heer JONAS INGENOHL, hield in het begin van den avond eeneboeiende feestrede ; door spreker werden namens twee verre vrienden, de heeren THEO INGENOHL en MARK SALOMONS twee kransen aan het vereenigingsvaandel gehecht als een bewijs, naar spreker opmerkte, dat K. & V. bleef voortleven in de gedachten van hen, die door omstandigheden tijdelijk genoodzaakt waren hun vaderland en dus de vereeniging te verlaten. Na afloop der uitvoering vereenigden zich de officieele genoodigden met de leden in de zijzaal van Maison Stroucken tot een gezellig samenzijn. Bij het officieele gedeelte werden allen door den heer VAN DER CHYS welkom geheeten en werd K. & V. o.a. namens het N. G. V. en namens de vereenigingen, deel uitmakende van de A. V. K., gelukgewenscht. Twee weken later, 24 Februari, gaf K. & V. haar tweede feest in Maison Stroucken, thans eene Soirée Variée. Met een napretje op 17 Maart in de societeit behoorde de feestviering van het 25-jarig jubileum tot het verleden.

Op 12 Mei had de onthulling plaats van een door het K. & V.-lid A. HESSELINK ontworpen monument op het graf van wijlen den eere-voorzitter van K. & V., Dr. G. A. N. ALLEBÉ; het bestuur en eenige leden waren bij deze plichtigheid tegenwoordig en toonden op deze wijze hunne instemming met de hulde, gebracht aan de nagedachtenis van een man, wiens verdiensten voor de turnzaak in Nederland niet genoeg kunnen worden op prijs gesteld.

De gewestelijke uitvoering had dat jaar plaats op 8 en 9 Juli te Haarlem; door K. & V. werd hieraan deelgenomen.

Op het einde van 1894 mocht de vereeniging het voorrecht hebben haar in 1888 naar Afrika vertrokken eere-lid, den heer THEO INGENOHL, die eenigen tijd in. Amsterdam doorbracht, weder in hare gelederen te zien medeturnen.

In den aanvang van 1895 maakt K. & V. zich weder gereed om buiten Amsterdam op te treden. De gymnastiek-vereeniging „Gelre" te Arnhem, welke eene uitvoering wilde geven doch daarvoor zelve niet over voldoende leden kon beschikken, had door haren voorzitter, een oud K. & V.-lid, „Kracht en Vriendschap" doen verzoeken haar te assisteeren.

Een 12-tal K. & V.-ers trok daarom 2 Maart naar Arnhem, waar in Musis Sacrum met 5 leden van „Gelre" eene uitvoering werd gegeven.

Na Arnhem kwam de eigen Soirée aan de beurt op 30 Maart in Maison Stroucken onder leiding van den directeur, den heer G. ADRIAN. Na de pauze werd het tooneelstukje „Het Sportcongres" opgevoerd, geschreven door de eere-leden, de heeren JONAS INGENOHL en THEO INGENOHL. Hierin werd door de turners als acteurs opgetreden, hetgeen in lange jaren in K. & V. niet was geschied. De opvoering viel bij het talrijk publiek zeer in den smaak, zoowel door den geestigen inhoud als door de uitvoering der turners-acteurs.

Drie weken later, 24 April, werd door K. & V. deelgenomen aan eene uitvoering van de A. V. K. in Maison Strouken.

Op 4 Mei waren vele leden 's avonds in de turnersocieteit bijeen om op uitnodiging van den heer L. P. VAN DER CHYS den avond gezellig te passeeren en het vertrekkende eere-lid, den heer THEO INGENOHL voor zijne wederafreis naar Afrika een welgemeend vaarwel en tot weerziens toe te roepen. I Bij eene uitvoering, wederom door de A. V. K. georganiseerd, wordt door 16 leden van K. & V. op 7 December in het Turngebouw medegewerkt, waarbij zij o.a. met de serie stok-oefeningen van de laatstgehouden soirée groot succes hadden.

De statistiek over 1895 wijst aan, dat het ledental in dat jaar iets was achteruitgegaan. De vereeniging bestond op het einde van dit jaar uit: 10 eere-leden, 9 buitengewone-, 39 werkende-, 6 cursus- en 76 ondersteunende leden, tezamen dus 140 leden, tegen

147 op het einde van 1894

135 op het einde van 1893

133 op het einde van 1892

In het Jaarverslag wordt deze achteruitgang mede geweten aan de concurrentie van de „sport" en spreekt het verslag zich daarover a.v. uit : De gymnastiek beleeft in ons land een moeilijken tijd; de ambitie voor sport, die bij onze jongelingswereld dikwerf tot eene „manie" overslaat, staat de opkomst van onze turnzaak in den weg en niet alleen in K. & V., doch in alle turnvereenigingen wordt over slechte opkomst, over vermindering van ledental, over geringe belangstelling der leden en over nog veel meer geklaagd en zou het dus wel een wonder mogen heeten, als K. & V. bij die algemeene malaise ook niet eenigszins den invloed daarvan moest ondervinden. Het thans volgende jaar 1896 was voor K. & V. een „slap" jaar, waarin evenwel een feit voorviel, dat niet onvermeld mag blijven.

Door de A. V. K. was op 27 September een wedstrijd in volksoefeningen uitgeschreven op het terrein achter het Melkhuis in het Vondelpark. Hierbij behaalden de K. & V.-leden, de heeren E. W. VAN DEN BERG en J. VERSLUYS resp. een eersten en tweeden prijs.

Van het jaar 1897 zij alleen vermeld, dat aan eene uitvoering der A. V. K. ter gelegenheid van haar 15-jarig bestaan op 30 Januari in het Turngebouw door de vereeniging werd deelgenomen. Dit was een van die jaren, waarin de toekomst der vereeniging minder hoopvol scheen. Het jaarverslag vermeldt voor einde 1897 een ledental van 115, waaronder 32 werkende leden, tegen 138 leden op het einde van 1896 en 147 einde 1895 ; gemiddelde opkomst, op de oefeningsavonden 13 man per avond, tegen 17 in 1896, 19 in 1895 en 20 in 1894. Hierbij moet echter worden opgemerkt, dat op de vergadering van 15 Januari 1898 de rubriek „Buitengewone leden", geen reden van bestaan meer hebbende, met ingang van 31 December 1897 werd vervallen verklaard. Deze rubriek bestond uit 9 leden. Bij de hierboven genoemde 115 leden voor einde 1897 waren deze 9 leden niet meer medegeteld, zoodat het werkelijk nadeelig verschil in ledental tusschen einde 1897 en einde 1896 dus feitelijk niet 23 leden maar 14 leden bedroeg.

Op de buitengewone vergadering van 15 Januari 1898 werd het oude huishoudelijk reglement, dat niet langer steekhoudend was, door een nieuw vervangen. Eene commissie van 5 leden bestaande uit de heeren L. P. VAN DER CHYS, G. ADRIAN, C. J. KRAAK, A. HESSELINK en F. W. GROEN had het nieuwe reglement ontworpen. Op dezelfde vergadering werd tot afschaffing besloten van het zilveren insigne, dat den ouderen leden van K. & V. nog zeer goed bekend is. Dit insigne werd ingesteld in het jaar 1872 en heeft dus ruim een kwart eeuw het vereenigingsleven mede-gemaakt; om die reden werd daaraan op den omslag van dit Gedenkboek eene eereplaats ingeruimd. Vóór 1872 waren strikjes van blauw-wit lint als insigne in gebruik.

De toestand der financiën had het noodzakelijk gemaakt den schermmeester der vereeniging, den heer N. VAN KERCKHOF, voor te stellen zijne schermlessen te beperken tot éénmaal per week en bijgevolg het salaris te reduceeren tot op de helft. De heer VAN KERCKHOF verzocht evenwel om niettegenstaande de vermindering van zijne honorarium oudergewoonte tweemaal per week te mogen blijven lesgeven, door deze daad aller erkentelijkheid inoogstend.

In het begin van 1898 werd de voorzitter van K. & V., de heer G. ADRIAN, benoemd tot voorzitter van het gewest „Noord-Holland" van het N. G. V.

De traditioneel geworden uitvoering der A. V. K. had plaats op 29 Januari in het Turngebouw; K. & V. werkte hierbij met eene afdeeling mede.

Ter gelegenheid van de inhuldigingsfeesten had op 7 September eene Bondsuitvoering plaats te Amsterdam op het terrein van de Amsterdamsche Ijsclub in tegenwoordigheid van H.M. de Koningin. Vijftien leden van K. & V. behoorden tot de deelnemers, terwijl den heer D. VAN DER LINDEN de onderscheiding te beurt viel te worden uitgenoodigd om de staafoefeningen op het podium voor te turnen. In het Tijdschrift No. 19 van het N. G. V. zegt de leider

van dit feest daarvan het volgende: „Hulde zij hier den voorturner, den heer D. VAN DER LINDEN, gebracht voor de kalme en accurate wijze, waarop hij den turners ten voorbeeld was”.

Als voorloopige feestelijke herdenking van het 30-jarig bestaan van K. & V. had op Zaterdagavond 26 November' een onderlinge komische wedstrijd plaats in de Turnhal. Als Jury-leden fungeerden de heeren A. HESSELINK, L. P. VAN DER CHYS en JOH. GEBHARD. Na afloop vereenigden zich ongeveer 40 leden aan een souper in de voor die gelegenheid feestelijk versierde Turnerssocieteit, waarbij ook de eere-leden, de heeren D. A. V. WAALWIJK, H. BRUGMAN en L. P. VAN DER CHYS tegenwoordig waren. De heer A. HESSELINK deelde hier met een toepasselijk woord de bij de wedstrijden behaalde prijzen uit. De uitvoering ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan zou in het begin van het volgend jaar plaats hebben.

Op de jaarlijksche algemeene vergadering van 30 December wordt als officieel turncostuum vastgesteld : wit wollen tricot, lange witte flanellen pantalon, zwart leeren pantoffels en blauwe uniform gordel, terwijl zwarte sokken zullen worden gedragen. Nog vóór de eigen uitvoering in Maart nam K. & V. aan een betooging der A. V. K. deel. Deze had in hare ledenvergadering besloten af te wijken van den tot nog toe gevolgden regel om jaarlijks eene gymnastiek-uitvoering te geven in het Turngebouw en thans eene gymn. volksbetooging georganiseerd in de zaal der Wielrijschool „Velox" op 22 Januari 1899. Deze betooging werd voor het publiek toegankelijk gesteld tegen een entrée van 10 cent.

Naar aanleiding van het onderling feestje op 26 November van het vorig jaar gehouden, had de heer D. A. VAN WAALWIJK, oudste eere-lid en oprichter van

K. & V. de vriendelijke attentie eenige eere-leden, het bestuur en eenige heeren, die aan de organisatie en uitvoering van dat feestje hadden medegewerkt uit te noodigen tot een diner te zijnen huize op Zondag 29 Januari, eene beleefdheid, welke door K. & V. zeer werd gewaardeerd.

Op 11 Maart had in Maison Stroucken onder leiding van den directeur, den heer G. ADRIAN, de uitvoering plaats als officieele herdenking van het 30-jarig bestaan. Hier werd de vereeniging door den heer TH. BAKKER, secretaris van het N. G. V., namens de Amsterdamsche zustervereenigingen een met rood-zwarte linten getooide krans aangeboden.

Als bewijs, dat ook in die dagen de offervaardigheid van de leden der vereeniging niet te wenschen liet, mag hier het feit worden gememoreerd, dat op eene intekenlijst ten behoeve van de Ambulance en de nagelaten betrekkingen der in den krijg gevallen Boeren door de leden van K. & V. in 1899 een bedrag van f 108.50 vrijwillig werd bijeengebracht en aan de Zuid-Afrikaansche Vereeniging afgedragen.

Van het voorjaar 1900 is weinig te vermelden. Na de Soirée in Maison Stroucken op 7 April onder leiding van den heer W. BLACKERT als directeur hebben geen belangrijke gebeurtenissen het vereenigingsleven beroerd tot de jaarlijksche

zomervacantie. Daarna kwamen gewichtige gebeurtenissen in zicht en moest degelijk worden geoefend.

Op 9 September werd door K. & V. deelgenomen aan de Gewestelijke Uitvoering te Purmerend. Half September werd de mededeeling ontvangen van den ondertrouw van den heer G. ADRIAN, die op de vorige jaarvergadering als voorzitter en directeur was afgetreden, daar hij zich als arts te Haarlem gevestigd had. Op de receptie, Zondag 23 September, werd door het bestuur en verschillende leden hunne opwachting gemaakt. Namens vele leden werd een geschenk aangeboden en werd de heer G. ADRIAN in den kring zijner familie bij monde van den voorzitter namens K. & V. gecompimenteerd. Bij die gelegenheid werd hem tevens het eere-lidmaatschap der vereeniging aangeboden, waartoe in de buitenge-wone algemeene vergadering van 20 September besloten was. De leden van K. & V. wenschten deze gelegenheid te benutten om den heer G. ADRIAN te huldigen, die in de laatste jaren in den volsten zin van het woord de leider van K. & V. was geweest. Toegerust met eene kennis op het gebied der gymnastiek als wellicht geen ander liefhebber, had hij gedurende tal van jaren achtereenvolgens als voorturner, vice-directeur, vice-voorzitter, directeur, voorzitter en afgevaardigde de vereeniging aan zich verplicht.

Op 30 September werd door K. & V. met 7 leden deelgenomen aan den grooten vereenigingswedstrijd te Arnhem, uitgeschreven door het Nederlandsch Gymnastiek Verbond. Elke vereeniging kon daarbij mededingen in den wedstrijd voor le graads of in dien voor 2e graads oefeningen. In den wedstrijd 1en graad werd door K. & V. de 2e prijs behaald, waardoor bewezen werd, dat zij, wat de turncapaciteiten van hare leden betreft, tot de eerste vereenigingen in Nederland mocht worden gerekend. Door het gezamenlijk puntental der 7 deelnemers werd boven-genoemd resultaat voor de vereeniging bereikt. Het door ieder persoonlijk bij den wedstrijd behaalde aantal punten kon den deelnemer bovendien in aanmerking doen komen voor een personeelen prijs.

Door de 7 deelnemers van K. & V. werden 5 personeele prijzen behaald; de volledige uitslag voor de 7 deelnemers was a. v. :

PA J. HOEKSTRA	4e prijs met 60 punten
H. J. PLOMER	5e „ „ 59 11/20 „
F. C. SöLKE	11e „ „ 56 13/20 „
E. W. VAN DEN BERG	12e „ „ 56 1/10 „
D. VAN DER LINDEN.	13e „ „ 55 11/20 „
J. 1-1. BOUMAN JR	52 7/10 „
A. F. ENDEL	40 5/20 - „

De turnerssocieteit was op 20 October weder het lokaal, waar eene huishoudelijke K. & V. reunie plaats had. De heer G. ADRIAN had de leden van K. & V. daar genoodigd ter beantwoording van de bij zijn huwelijk ondervonden belangstelling. Het jaar 1901 wordt ingezet met een onderlingen komischer

wedstrijd in de turnhal op 9 Februari, waarbij het eere-lid, de heer THEO INGENOHL, weder tijdelijk 'hier te lande vertoevend, in de jury zitting nam; met hem fungeerden als juryleden de heeren JONAS INGENOHL, L. P. V. D. CHYS, JOH. GEBHARD en W. BÜKERT. De prijsuitdeeling had in de societeit plaats door den voorzitter der jury, den heer JONAS INGENOHL, Op 29 April zond de schermmeester der vereeniging, de heer N. VAN KERCKHOF, bericht, dat hij zijne schermlessen wegens ziekte voorloopig niet zou kunnen geven en meldde hij reeds op 15 Mei d.a. v. zijne functie om gezondheidredenen te moeten neerleggen. De heer N. VAN KERCKHOF was vanaf 1873 als schermmeester aan K. & V. verbonden. Zijne vroegere functie van tamboer-majoor bij de mariniers was oorzaak, dat hij in K. & V. en in de Amsterdamsche gymnastenwereld bekend was onder den naam van den „Majoor"; hij genoot onder de turners groote populariteit. In K. & V. was hij een gezien onderwijzer, die met liefde en ernst zijne taak opvatte en van menige houderige figuur een flinken apostel der schermkunst heeft wetente maken.

Onder de personen, die zich jegens K. & V. verdienstelijk hebben gemaakt, bekleedt „de Majoor" eene niet onbelangrijke plaats, Steeds werd hij bereid gevonden, waar hij slechts kon, aan den bloei der vereeniging mede te werken.

Bij zijn aftreden werd hem namens een aantal leden een blijk van waardeering aangeboden en hem de dank der vereeniging gebracht voor zijne jarenlange trouwe plichtsvervulling.

Drie K. & V.-leden, de heeren H. SMIT PZN., D. J. VAN AMSTEL en J. H. BOUMAN Jr., namen op 24, 25 en 26 Augustus deel aan het 26e Belgische Bondsfeest te Namen, bij welke gelegenheid hun de eer te beurt viel het Bonds-vaandel van het N.G.V. aan hunne zorgen te zien toevertrouwd.

Ter gelegenheid van zijn voorgenomen huwelijk op 12 September werd het verdienstelijk lid, den heer F. W. GROEN, namens eenige leden een geschenk aangeboden. Op zijne beurt noodigde de heer F. W. GROEN in de societeit op 19 October, waar den gastheer terecht alle eer werd gebracht. Sedert tal van jaren had de heer GROEN als secretaris, penningmeester, voorturner, vice-directeur en talrijke malen als organisator bij feestelijke gelegenheden de vereeniging belangrijke diensten bewezen. Als lid aangenomen op 30 Mei 1890 is hij een van die K. & V.-leden van den ouden stempel, die tal van jaren lief en leed met de vereeniging hebben gedeeld en voor haren bloei hard hebben gewerkt.

Het jaar 1902 is voor K. & V. kalm voorbijgegaan. Aan eene uitvoering der Amsterdamsche gymnastiek-vereenigingen in het Paleis voor Volksvlucht op 1 Februari ten voordeele van de Concentratiekampen in Zuid-Afrika kon helaas door bijzondere omstandigheden niet worden deelgenomen; wel vervulden eenige leden daarbij de functie van ceremoniemeester. Het Bondsfeest had 5-7 Juli

plaats te Rotterdam, doch het mocht niet gelukken een voldoende aantal turners van K. & V. tot deelname aan de turnuitvoering bijeen te krijgen. Bij den vereenigings- zwemwedstrijd werd door K. & V. de eerste prijs behaald. Voor de vereeniging kwamen hierin uit de heeren K. MEYER, J. H. KIESOUW, G. J. VAN HOOLWERFF en P. BUYS AZN.

Op 21 September had eene openbare gewestelijke voorturners-les plaats te Alkmaar, waaraan verbonden was een wedstrijd in Volksoefeningen, nader omschreven in het Kon. Besluit van 1 April 1902, opengesteld voor hen, die hunne militieplichten moesten vervullen. Door drie dienstplichtige K. & V. leden, de heeren A. J. LEIH JR., G. J. VAN HOOLWERFF en K. MEYER werd hieraan, na weinig of geen voorbereiding deelgenomen. Allen voldeden aan de gestelde eischen en behaalden het N. G. V. speldje met begeleidend diploma.

In café „de Kroon" had op 28 September eene vergadering der A. V. K. plaats, waarbij de afgevaardigden van K. & V. tegenwoordig waren. Hier werd besloten de A. V. K. te reorganiseeren door haar te doen overgaan in een Amsterdamschen Turnbond, waarvan het werkprogramma, op grond van opnieuw vast te stellen statuten, in verband met de gewijzigde omstandigheden op breederen grondslag gebaseerd zou zijn.

Op 14 Maart 1903 had eene Soirée van K. & V. plaats in „Bellevue. Werden in dit overzicht de bijna jaarlijks door de vereeniging gegeven soirée's alleen vermeld wanneer het Jubilea betrof, voor deze soirée wordt eene uitzondering gemaakt. Zij, die bij turnuitvoeringen de turners zien optreden in tricots met lange mouwen, zullen zich thans moeilijk kunnen voorstellen, dat dit vroeger anders geweest is. Bij deze soirée traden de turners van K. & V. op voorstel van den directeur, den heer W. BOCKERT, voor het eerst op in tricots met lange mouwen, eene dracht, die spoedig daarop door de andere Amsterdamsche gymnastiek-vereenigingen werd overgenomen. De verslaggever van het Turnblad, die in het nummer van 16 April 1903 dit optreden bespreekt, zegt daarvan: „De turners waren gekleed in tricots met lange mouwen: hulde daarvoor, want m.i. levert dit een veel aangenamer gezicht op dan de bloote armen, die wij anders te zien krijgen.

In de vergadering van 17 Maart wordt tot aansluiting bij den A. T. B. besloten. Aan het jaar 1903 zijn voor K. & V. droeve herinneringen verbonden. Op 8 Mei overleed te Boma aan de Zuid-Westkust van Afrika het eerelid, de heer THEO INGENOHL. Elders in dit overzicht werden de verdiensten van den heer THEO INGENOHL herdacht. De vereeniging verloor in hem een man, die van 1875 tot 1888 eene vooraanstaande plaats in het vereenigingsleven van K. & V. en in de Nederlandsche turnwereld had ingenomen; iemand, die in vroeger jaren zeer veel voor K. & V. heeft gedaan en haar ook in lateren tijd, waar de gelegenheid zich slechts voordeed, zijne belangstelling toonde.

In het Gebouw voor den Werkenden Stand werd op 20 Mei den heer KAREL MULLER, voorzitter van het N. G. V., een eereavond aangeboden ter gelegenheid van het feit, dat hij op het Fransche Bondsfeest te Marseille door den

President der Fransche Republiek was benoemd tot Officier d'Académie. Het spreekt van zelf, dat, waar het eene persoonlijkheid gold, in K. & V. zoo gezien als de heer MULLER, de leden der vereeniging bij die gelegenheid flink vertegenwoordigd waren.

Op 22 Mei overleed de heer N. VAN KERCKHOF, de vroegere schermmeester der vereeniging, op 70 jarigen leeftijd ; hij had dus wel tot het laatste toe volgehouden. Met hem daalde een trouw vriend van K. & V. ten grave, die 29 jaar met haar had mede-geleefd en getoond had hart te hebben voor hare belangen. Aan het Duitsche Bondsfeest te Wimberg op 18-23 Juli werd door 16 Nederlanders deelgenomen, waaronder van K. & V. de heeren D. VAN DER LINDEN, D. J. VAN AMSTEL en G. H. J. VAN AMSTEL. Het Belgische Bondsfeest te Antwerpen op 20-24 Augustus werd, wat K. & V. betreft, slechts bijgewoond door den directeur, den heer W. BÜCKERT, als lid van de Technische Commissie van het N. G. V.

De 20e Augustus was de trouwdag van den heer H. J. PLÜMER. De leden boden hem bij die gelegenheid een cadeau aan; de heer PLÜMER noodigde de leden op een bierfuif in de societeit op 17 October, waaraan door 26 leden werd deelgenomen.

Het 35 jarig bestaan der vereeniging werd herdacht met eene Soirée op den verjaardag der vereeniging, 21 November; hiervoor waren alle zalen van Bellevue afgehuurd. Namens de Amster-damsche Zustervereenigingen werd door den heer GÖCKEL, voor-zitter van den A. T. B. een fraaie krans aan het vaandel gehecht. De onderlinge feestviering had plaats op 28 November met een komischen wedstrijd in de Turnhal, waarvoor de heeren W. BÜCKERT, F. W. GROEN en H. J. PLÜMER zich met de leiding hadden belast. Daarna had een gezellig souper plaats in de turnerssocieteit met 36 aanzittenden, waaronder de voorzitter en de secretaris van het N. G. V.

Den volgenden dag, 29 November, had in de Turnhal een wedstrijd plaats van het Gewest „Noord Holland" en ofschoon de mededingers van K. & V. door de fuif van den vorigen avond niet bijzonder in conditie waren, behaalde de heer J. HOEKSTRA daarbij den 2en prijs.

Nog had de vereeniging in 1903 het verlies te betreuren van haar Eerelid JHR. MR. L. SCHORER, Burgemeester van Middelburg, Oud-burgemeester van Culemborg, in welke laatste functie door hem de oprichting van „Kracht en Vriendschap" te Culemborg krachtig was bevorderd.

Van het jaar 1904 valt weinig te vermelden. In het voorjaar deden zich de gevolgen gevoelen van het feit, dat de jaarlijksche soirée, waarvan de datum anders bij voorkeur wordt gesteld in Maart of April, dit voorjaar niet werd gehouden, daar de vorige soirée op 21 November had plaats gehad. Eene verslapping in de bedrijvigheid op de oefeningsavonden door geringere opkomsten, een steeds wederkeerend reactie-verschijnsel na het voor sommigen eenigszins geforceerd komen vóór eene soiree, was gedurende het geheele voorjaar merkbaar.

Op Zondag 17 Juli had de uitvoering van het Gewest „Noord-Holland" te Bussum plaats; hieraan werd door 12 leden van K. & V. deelgenomen.

In het najaar ging het als in het voorjaar; hoewel het bestuur door het organiseren van onderlinge wedstrijden en gezellige avonden het clubleven trachtte te verlevendigen, wilde het met de opkomsten niet vlotten.

Zeer gunstig steekt hierbij het jaar 1905 af; reeds in het begin van dat jaar werden de oefeningsavonden beter bezocht en was de oude prettige bedrijvigheid daar spoedig wedergekeerd.

Op de Bondsvergadering van 29 Januari wordt het werkend lid, de heer KL. DE VRIES SZN., tot eerelid van het N. G. V. benoemd. Het was naar aanleiding van dit feit, dat door K. & V. op 4 Maart een eereavond werd georganiseerd in „American". Hierbij waren

de voorzitter en de secretaris van het N.G.V., de heeren K. MULLER en R. W. WULFHORST tegenwoordig en werd door eerstgenoemde met eene hartelijke, zeer waardeerende rede den heer KL. DE VRIES SZN. het Eere-diploma van het N. G. V. uitgereikt.

In „Bellevue" had op 28 April de huldiging plaats van de Am-sterdamsche turners, die onder de vlag van den A. T. B. hadden deelgenomen aan het Internationaal Turntoernooi te Bordeaux en daarbij den 2en prijs hadden behaald; een der wedstrijdturners hierbij was de tegenwoordige directeur van K. & V., de heer J. H. A. G. SCHMITT, Door de leden der vereeniging werd aan deze huldiging deelgenomen.

Eene huishoudelijke vergadering in de „Roode Leeuw" op 15 Mei besluit in principe tot oprichting van eene adspiranten-afdeeling en draagt het bestuur op de verdere voorbereiding en regeling op zich te nemen.

Van 28 tot 30 Juli van dat jaar wordt het Bondsfeest te Apeldoorn gehouden, dat vereerd werd met een bezoek van H. M. de Koningin en Z. K. H. den Prins. Aan de turnuitvoering werd door een flink aantal leden van K. & V. deelgenomen. In den Internationalen personeelen wedstrijd behoorden vijf leden van K. & V. tot de mededingers. Behalve deze vijf namen slechts enkele andere Nederlanders aan den wedstrijd deel; de verdere deelnemers waren buitenlanders, meerendeels uitstekend geoe-fende turners uit verschillende Duitsche plaatsen, waaronder de beste wedstrijd-turners, die Duitschland kon aanwijzen. In vergelijking met de eischen, die thans op wedstrijden worden gesteld, waren de verplichte oefeningen aan de toestellen buitengewoon zwaar. Bovendien moest aan ieder toestel eene keuroefening naar eigen keuze worden gedaan; van deze keuroefening werd zoowel het gehalte als de uitvoering beoordeeld en in het te behalen puntencijfer tot uitdrukking gebracht. Waar de kunstige en schitterende keuroefeningen der buitenlandsche matadors uit den aard der zaak van invloed waren op het puntencijfer, dat door de andere mededingers kon worden behaald, moest onder zulke bepalingen en bij zulke mededinging aan bijzonder hooge eischen worden voldaan om voor een prijs in aanmerking te komen. Dit is ongetwijfeld een van de redenen geweest, dat slecht door enkele Nederlandsche turners aan den

wedstrijd werd deelgenomen. Het K. & V. lid, de heer H. J. PLÜMER, kwam als No. 9 uit den strijd, eene schitterende prestatie van den toen 37 jarige; hij was daarbij de tweede der mededingende Nederlanders.

In den bij die gelegenheid tevens gehouden zwemwedstrijd werd door de heeren K. MEIJER, ED. MEIJER, P. BUIJS AZN. en J. H. KIESOUW JR. in den vereenigingswedstrijd de tweede prijs voor K. & V. gewonnen, terwijl de heeren K. MEIJER, ED. MEIJER en P. BUIJS AZN. resp. den 1en, 2en en 3en personeelen prijs verwierven.

In „American" had op 2 September onder groote belangstelling van de leden de huldiging der prijswinnaars van Apeldoorn plaats. Hierbij waren de voorzitter van het N. G. V., de heer K. MULLER, het eidelid, de heer L. P. VAN DER CHIJS en het ondersteunend lid, de W. VAN RAAMSDONK PZN., oud-voorzitter van K. & V., tegenwoordig. Den kranigen turnmakker PLUMER werd hier welverdiende hulde gebracht en vele hartelijke woorden werden tot hem en de zwimmers gericht.

De eerste oefeningsavond van de opgerichte adspiranten-afdeeling, welke voorloopig bepaald was op Vrijdagavond van 7 1/2 tot 8 3/4 uur, had plaats op 1 December; tien jongelui namen aan de oefeningen deel. De contributie werd vastgesteld op f 5,— per jaar; de heer W. BOCKERT en de heeren C. W. WESTERMANN en J. HOEKSTRA werden bereid gevonden respectievelijk als leider en voorturners van deze afdeeling op te treden.

Op 12 December bezocht St. Nicolaas, vergezeld van zijn onafscheidelijken zwarten knecht, de Turnhal, om zich te overtuigen of in K. & V. trouw geturnd werd. Straffen en belooningen werden mildelijk uitgedeeld; het werd een gezellige avond, buiten het bestuur om georganiseerd door eenige leden, die van hun idee alle eer hadden.

Van het jaar 1906 valt minder te vermelden dan van zijn voorganger. Door de Amsterdamsche turners werd op 17 Februari in café „De Kroon" den heer K. MULLER een bierfuif aangeboden, waarbij natuurlijk vele leden van K. & V. hunne belangstelling wenschten te toonen. De aanleiding tot dezen avond was het aftreden van den heer K. MULLER als voorzitter van het N. G. V. op de Bondsvergadering van 28 Januari, bij welke gelegenheid hij benoemd werd tot eidelid van het N. G. V. en de Regeering zijne verdiensten erkende door hem de orde van Oranje-Nassau te verleen. Namens zijne talrijke vereerders werd hem op die vergadering tevens bij monde van Prof. Mr. JOSEPHUS JITTA een bronzen beeld aangeboden, voorstellende „le Marteleur", den man met den hamer, naar spreker zeide : den hamer, een zinnebeeld in dubbel zin. Het is het teeken der administratieve waardigheid door U bekleed, maar ook het werktuig, waarmee de man van wils- en spierkracht op het weerbarstige metaal den indruk slaat van zijne persoonlijkheid".

Aan de Gewestelijke Uitvoering te Zaandam op 7 en 8 Juli onder leiding van den heer W. BOCKERT, directeur van K. & V. en den heer LAMBERT, wordt alleen door de adspiranten der vereeniging deelgenomen.

Op de jaarlijksche algemeene vergadering van K. & V. op 29 December wordt bij de rondvraag door den heer KL. DE VRIES SZN. tot het bestuur de vraag gericht of het bereid zou zijn maatregelen te nemen tot oprichting van eene damesafdeeling. Deze aangelegenheid, welke in vroeger jaren in den boezem van het bestuur reeds meermalen een punt van bespreking had uitge-maakt, zonder evenwel te leiden tot voorstellen aan de ledenvergadering, werd op de huish. vergadering van 12 Januari 1907 nader be-sproken. Het bestuur werd daarbij machtiging verleend zich met de dames, die daarvoor in aanmerking wenschten te komen, in verbinding te stellen. Als gevolg hiervan hield het bestuur op 31 Januari eene ver-gadering in „Eensgezindheid" met 16 dames, waarvan er 14 toetraden. Bij wijze van proef zou voorloopig door deze dames worden geturnd onder directie van het bestuur van K. & V., zonder evenwel reeds eene afdeeling van de vereeniging te vormen. De directeur van K. & V., de heer W. BOCKERT, nam belangeloos de technische leiding op zich en de Batoschool aan de Prinsengracht werd gehuurd voor Dinsdagavond (van 7 1/4 tot 8 3/4 uur). De contributie bedroeg f 8.— per jaar ; het turn-costuum zou bestaan uit zwarte pantoffels, zwarte kousen, blauwe cheviot rok en wit flanellen blouse met blauwe strik. Op den eersten oefeningsavond waren alle 14 dames aanwezig en toen nog geen twee maanden later, op 23 Maart, K. & V. eene Soiree gaf in „Bellevue", werd door 8 dames daaraan deel-genomen met vrije oefeningen en oefeningen aan barren. Het ledental vermeerderde echter niet en het bestuur vond daarin aanleiding den dames in Juli mede te deelen, dat de proef alleen dan kon worden voortgezet, indien de dames in het volgende halfjaar meerdere leden zouden aanbrengen. Eenige dames traden toen toe en het ledental bleef in 1907-1908 om en nabij 22 leden.

Op 16 November heeft eene huish. vergadering der vereeniging plaats, waarin de feestcommissie voor de viering van het 40-jarig bestaan van K. & V. in 1908, bestaande uit de heeren : H. J. PLOMER, H. SMIT PZN., D. V. D. LINDEN, F. W. GROEN en A. F. ENDEL wordt geïnstalleerd. Hier worden tevens aan denbode van K. & V., J. J. SPIEKERMAN, ter gelegenheid van het feit, dat hij ruim 25 jaar aan de vereeniging verbonden was, namens vele leden en oud-leden verschillende bewijzen van waar-deering aangeboden. De adspiranten, die hierbij niet wilden achter-blijven, boden den jubilaris op den oefeningsavond van 22 November een stoel aan. Als een hulde aan J. J. SPIEKERMAN, deze eenvoudige figuur in het vereenigingsleven, wordt zijn portret in dit Gedenkboek opgenomen. In een overzicht van het leven van K. & V., wier lotgevallen hij gedurende een zoo groot aantal jaren heeft gedeeld, behoort hem eene plaats te worden ingeruimd. Zijne bescheidenheid en niet minder zijne dienstvaardigheid en voor-komendheid zijn bij de leden en oud-leden van K. & V. spreekwoordelijk geworden. Op haar Gouden feest gedenkt de vereeniging met waardeering zijne

trouwe plichtsvervulling en wenscht hem nog vele jaren de krachten toe om voor K. & V. te blijven, hetgeen hij tot nog toe voor haar was.

Op 1 Januari 1908 bedroeg het ledental: 9 eereleden, 48 werkende-, 49 ondersteunende-- en 16 adspirantleden, terwijl de turnavond voor dames bestond uit 18 leden.

In het jaar 1908 zou het 40-jarig bestaan van het N. G. V. te Amsterdam worden gevierd; de heer KL. DE VRIES SZN. werd tot voorzitter der regelingscommissie benoemd. Tevens zou in dit jaar het 40-jarig jubileum van K. en V. worden herdacht.

Op 10 April wordt door de vereeniging een Propaganda-avond in de Turnhal gehouden, waaraan behalve de heeren-leden ook de dames en de adspiranten medewerkten.

De huishoudelijke vergadering op 26 Mei besloot de adspiranten-afdeeling in het vervolg te laten turnen op Dinsdagavond van 8 3/4 tot 9 3/4 uur in plaats van als tot nog toe op Vrijdagavond van 7 1/2 tot 8 3/4 uur. Op diezelfde vergadering van 26 Mei werd het bestuursvoorstel tot oprichting van eene dames-afdeeling aangenomen, waardoor dus de dames, die onder directie van het bestuur van K. en V. en onder leiding van haren directeur ruim een jaar hadden geturnd zonder deel van de vereeniging uit te maken, in de gelegenheid werden gesteld als lid toe te treden van de sindsdien aan K. en V. verbonden dames-afdeeling.

Op 1 Juni vergaderde het bestuur met de dames in „Eensgezindheid". Alle dames, ten getale van 26, traden als lid van de dames-afdeeling van K. en V. toe. Hier werd een huishoudelijk reglement voor de dames-afdeeling aangenomen. Ingevolge dit reglement zou deze afdeeling worden bestuurd door het bestuur van K. en V.; oefeningsavond, contributie en turncostuum bleven onveranderd. De heer W. BOCKERT werd door die vergadering benoemd tot directeur; tevens werden eene vice-directrice en voorturnsters gekozen.

Het 40 jarig bestaan van het N. G. V. werd gevierd op 6, 7, 8 en 9 Juni. Door K. en V. werd deelgenomen aan den optocht en aan den zwemwedstrijd, beide op 6 Juni, aan de Bondsuitvoering op het IJscubterrein op 8 Juni en aan de uitvoering der Adspiranten op 9 Juni. Bij den zwemwedstrijd werd voor K. en V. de eerste vereenigingsprijs gewonnen door de heeren K. MEIJER, ED. MEIJER, J. H. KIESOUW JR, en P. BUIJS AZN. en behaalde daarbij bovendien de heer K. MEIJER den 1en, de heer P. BUIJS AzN. den 3en, de heer J. H. KIESOUW JR. den 4en en de heer ED. MEIJER den 5en personeelen prijs.

Op het Duitsche Bondsfeest te Frankfort a/M. op 18-23 Juni werd K. en V. alleen door den heer H. PLOMER vertegenwoordigd. W. Na de zomervacantie verwisselt de damesafdeeling van oefen-lokaal; in plaats van de Batoschool wordt op 18 Augustus de Turnhal in gebruik genomen.

Op den verjaardag van K. en V., Zaterdagavond 21 November, wordt de feestelijke herdenking van haar 40 jarig Jubileum ingezet met een feestavond in „Parkzicht"; de heer D. A. VAN WAALWIJK, eereid en medeoprichter van K. en V. en de eereleden de heeren H. BRUGMAN en L. P. VAN DER CHIJS

waren hierbij tegenwoordig, Op dezen feestavond werd aan de aanwezigen een nummer van „de Krachtige Vriend" uitgereikt, eene feestcourant waarin o. a. het eerelid, de heer L. P. VAN DER CHIJS in prettigen stijl den levensloop van K. en V. beschrijft. Een gemeenschappelijk souper volgde op dezen welgeslaagden feestavond.

Den daarop volgende Maandagavond, 23 November, had de receptie, eveneens in „Parkzicht", plaats ; van vele zijden mocht K. en V. hier bewijzen van belangstelling en vriendschap ontvangen. Na afloop van het officieele gedeelte zaten de aanwezigen als gasten van K. en V., aan en werd de avond verder op gezellige wijze, en opgevroolijkt door voordrachten, gepasseerd.

De gymnastiekuitvoering ter gelegenheid van het jubileum had plaats op 28 November in „Bellevue" ; door ruim 80 dames-, heeren- en adspirantleden had hier de opmarsch plaats. Nog werd een afzonderlijke feestavond gehouden voor de adspiranten op 1 December. In de Turnhal hadden komische wedstrijden plaats en daarna werden door de adspiranten in de Turnsocieteit tooneelstukjes opgevoerd. De Jubileumsfeesten behoorden daarmede tot het verleden en de feestcommissie, bestaande uit de heeren H. J. PLOMER als voorzitter, H. SMIT PCZN. als secretaris-penningmeester en de heeren D. V. D. LINDEN, F. W. GROEN en A. F. ENDEL als leden, kon met voldoening op haar arbeid terugzien. Behalve deze heeren en de dames- en heeren-leden, die aan de uitvoering van de verschillende nummers hadden medegewerkt, hadden de dames Mej. M. DE ROOY, welke eene toepasselijke revue had geschreven, Mej. E. SCHLICK door hare voordrachten en de heer Pé WIJNNE zich zeer verdienstelijk gemaakt.

Op 6 Februari 1909 zijn een groot aantal dames- en heerenleden in „Parkzicht" bijeen, waar den heer W. BÜCKERT een eere-avond werd aangeboden. Door zijne benoeming bij het onderwijs te 's-Hage had de heer BÜCKERT zich voor eene herbe-noeming niet beschikbaar kunnen stellen en was hij op de vorige algemeene vergadering als directeur van K. en V. afgetreden. Deze functie werd negen jaar achtereen door hem bekleed, waarbij hij zich voor de vereeniging zeer verdienstelijk maakte; onder zijne leiding is K. en V. belangrijk vooruitgegaan. Onder zijn directeurschap werd de dames-afdeeling en de adspiranten-afdeeling opgericht; ook aan die afdeelingen had hij zich met groote toewijding gegeven. Op bovengenoemde bijeenkomst werd den heer W. BÜCKERT het eerelidmaatschap van K. en V. aangeboden, terwijl hem namens de leden een aandenken werd vereerd. Tot opvolger van den heer BÜCKERT was in de vergadering van 4 Januari 1909 de tegenwoordige directeur, de heer J. H. A. G. SCHMITT benoemd. In de huishoudelijke vergadering der dames-afdeeling van 6 April wordt de heer J. HOEKSTRA benoemd tot voorturner bij die afdeeling; met hem doet daar voor het eerst een heer als voorturner zijn intrede.

Op 18 September heeft de heer H. SMIT PCZN. de leden van K. en V. genoodigd in de societeit ter beantwoording van de van hen hij zijn huwelijk ondervonden belangstelling. Dezen verdienstelijken oud-secretaris en -penningmeester, die bij

het 40-jarig bestaan der vereeniging als secretaris-penningmeester der feestcommissie zich wederom zooveel moeite voor K. en V. had getroost, werd bij deze gelegenheid de hem verschuldigde hulde gebracht.

De heer P. FORMIJNE, eerelid van K. en V., werd 19 November door den dood aan de vereeniging ontnomen. De verdiensten van den heer FORMIJNE werden in dit overzicht herdacht toen hij het directeurschap van K. en V. neerlegde ten gevolge van zijn vertrek naar Tiel in 1888. Door zijn verscheiden heeft K. en V. het verlies te betreuren van een harer meest sympathieke leden, onder wiens leiding zij een tijd van grooten bloei heeft gekend.

Op 27 November waren de leden wederom te gast in de societeit. Gastheer was thans het oud-bestuurslid, de heer D. J. VAN AMSTEL, die de leden op een speelavond genoodigd had. Aanleiding daartoe was zijn in den zomer voltrokken huwelijk, waarbij de leden van hunne sympathie voor hem hadden blijk gegeven. De verdiensten van den heer D. J. VAN AMSTEL als oud-bestuurslid en voorturner werden bij die gelegenheid dankbaar herdacht. Voor de damesafdeeling werd Dinsdag 14 December de eerste onderlinge wedstrijd in de Turnhal gehouden. De oefeningen bestonden uit: eene vrije oefening, twee oefeningen aan de ringen, paard en barren, eene oefening aan de horizontale ladder, hoog-en verspringen. Aan dezen wedstrijd werd door 11 dames deelgenomen Den zelfden avond werd een onderlinge wedstrijd voor de adspiranten gehouden, terwijl eenige dagen vroeger, op 10 December, een onderlinge wedstrijd voor de heeren in drie afdeelingen plaats had. De prijsuitdeeling voor deze wedstrijden werd gehouden op 17 December in het „American Hotel". Na afloop daarvan volgde eene verrassing voor den heer J. H. BOUMAN JR., die gedurende tien jaar het voorzitterschap van K. en V. had bekleed. Bij monde van den heer D. VAN DER LINDEN werd hem namens de leden een bronzen beeld „le gladiateur combattant" aangeboden.

Op de jaarvergadering van 12 Januari 1910 wordt besloten de adspirantenafdeeling te doen overgaan in de cursusafdeeling; deze afdeeling, bestaande uit jongelui van 14 tot 16 jaar zou te zamen met de leden turnen: gedurende het laatste jaar hadden de heeren W. H. VAN NIE en C. W. WESTERMANN de moeilijke taak van voorturner bij de adspiranten vervuld.

Daar de Koninklijke bewilliging op de statuten, welke in 1880 voor 29 jaar werd verleend, was afgelopen werden in de algemeene vergadering van 21 Februari 1910 maatregelen genomen om opnieuw de Koninklijke goedkeuring te verkrijgen. Nieuwe statuten werden in die vergadering aangenomen, waarop, na goedkeuring van eene door het Ministerie daarin voorgestelde wijziging door de vergadering van 22 April, de koninklijke bewilliging werd verleend bij besluit van 13 Mei 1910 No. 72.

Bij deze statuten was de contributie voor de werkende leden verhoogd tot f 15.—.

Op 11 Maart hadden de heeren J. HOEKSTRA en J. H. BOUMAN JR. de dames en heeren leden uitgenoodigd tot een avond in de Turnhal, waar onderlinge komische wedstrijden werden gehouden, gevolgd door een souper in de societeit.

Beide genoemde heeren hadden eene van de leden ondervonden attentie te beantwoorden: de heer BOUMAN ter gelegenheid van zijn tienjarig voorzitterschap, waarvan hierboven reeds melding werd gemaakt en de heer HOEKSTRA, naar aanleiding van zijn huwelijk op 3 Februari. De heer J. HOEKSTRA, die, in 1900 als lid aangenomen, sedert onafgebroken de functie van voorturner had vervuld, had als ijverig en bekwaam secretaris en penningmeester zich aller sympathie verworven en de vereeniging belangrijke diensten bewezen. Hij werd dan ook zeer noode als bestuurslid gemist.

Op 14 Juli is het de trouwdag van den directeur, den heer J. H. A. G. SCHMITT, welke gelegenheid de leden natuurlijk met graagte aangrepen om deze in K. en V. zoozeer gewaardeerde persoonlijkheid eene hulde aan te bieden in den vorm van een huwelijksgeschenk.

Door den A. T. B. werd eene propaganda uitvoering georganiseerd in het „Concertgebouw" op 18 Maart 1911; twaalf leden van K. en V. werkten hierbij mede.

Het 21ste Bondsfeest te 's Gravenhage onder leiding van den oud-directeur van K. en V., den heer W. BÜKERT, had plaats van 3 tot 6 Juni. Zouden oorspronkelijk 15 leden van K. en V. hieraan deelnemen, door allerlei omstandigheden verminderde dit aantal geleidelijk, zoodat er ten slotte slechts 5 aan de uitvoering mede-werkten.

Op 5 December vierde het eerelid, de heer F. G. CROESEN te Haarlem zijn 80sten verjaardag. De vereeniging zond den jubilaris een bloemstuk, terwijl het eerelid, de heer L. P. VAN DER CHIJS en de voorzitter van K. en V. naar Haarlem gingen om den jubilaris te complimenteeren.

In „Krasnapolsky" werd op 9 Maart 1912 een feestavond georganiseerd ter eere van de heer C. W. WESTERMANN, welke in zijn aanstaand huwelijk aanleiding had gevonden het turnbijltje er bij neder te leggen en zich als penningmeester niet herkiesbaar te stellen. Vóór dien had hij vier jaar achtereen de functie van secretaris vervuld. K. en V. is hem veel dank verschuldigd, niet alleen voor de toewijding en stiptheid, waarmede bovengenoemde functies door hem werden waargenomen, maar ook voor zijn krachtigen steun als voorturner bij de heeren-, dames- en vroegere adspirantenaf-deeling. Met hem trad een nauwgezet werker uit het bestuur, die de belangen der vereeniging op voorbeeldige wijze had gediend.

De uitvoering van het Gewest „Noord-Holland" had op 30 Juni te Hoorn plaats. Bij het optreden op den aan het feest voorafgaanden eereavond werd K. en V. door den heer W. H. VAN NIE vertegenwoordigd; aan de uitvoering op 30 Juni werd door 13 leden der vereeniging deelgenomen.

Op 19 November had het Turngebouw 25 jaar bestaan. K. en V. toonde hare belangstelling door het zenden van eene bloemenhulde aan Prof. Mr. JOSEPHUS JITTA en aan den heer TH. BAKKER resp. als voorzitter en administrateur der Mij. van Turngebouwen. Ter herdenking van deze gebeurtenis werd op 28 December door de in het gebouw turnende gymnastiek-vereenigingen eene

uitvoering gegeven, waarbij o.a. het gemeentebestuur en de raad van beheer der Mij. van Turngebouwen waren uitgenoodigd. De dames van K. en V. namen aan deze uitvoering deel met knotsoefeningen, waarmede zij veel succes hadden, de heeren met hooge brug en laag rek, terwijl verder door 12 goedgeoefende turners de stokoefeningen van de laatste soirée werden uitgevoerd. Als eene eigenaardige bijzonderheid zij vermeld, dat de K. en V. leden, de heeren D. VAN DER LINDEN en H. J. PLÜMER, hierbij o.a. medewerkten in eene afdeeling voor heeren, die vanaf de opening dus gedurende 25 jaar in het gebouw hadden geturnd.

Op het groote Duitsche Bondsfeest te Leipzig in Juli 1913 was K. en V. vertegenwoordigd door den heer H. PLÜMER, die daar tevens optrad als officieel vertegenwoordiger van het N. G. V.

De vereeniging nadert inmiddels haar 45en geboortedag. Daartoe door het bestuur uitgenoodigd hadden de dames C. H. B. STOEL en C. G. HOVEN benevens de heeren PÉ WIJNNE, F. W. GROEN, J. HOEKSTRA en T. L. LEUFTINK zich bereid verklaard met het bestuur de feestviering van het 9e lustrum voor te bereiden.

In „Bellevue" had op 22 November het eerste gedeelte der feestviering plaats, bestaande uit eene soirée, waarbij de voor-avond aan het turnen was gewijd, terwijl na de pauze een komisch gedeelte volgde. De vereeniging ontving op dezen avond een krans van den heer R. J. C. BLOM namens den A. T. B.

Voor een meer intiemen kring van genoodigden had op 29 November een feestavond in American Hôtel plaats.

In de vergadering van 7 Februari 1914 wordt weder besloten tot oprichting van eene adspiranten-afdeeling. Deze zaak kon echter in dat jaar niet tot stand worden gebracht. Het verkrijgen van eene geschikte lokaliteit had meer tijd gevorderd dan waarop gerekend was, terwijl in Augustus de mobilisatie volgde, waarvoor de directeur werd opgeroepen.

Gedurende de zomermaanden werden zoowel door de dames als door de heeren leden iederen Vrijdagavond openluchtspelen beoefend op het terrein van den A. B. L. O.; van deze gelegenheid werd een ruim gebruik gemaakt.

Mede ten gevolge van de mobilisatie valt van 1914 weinig te vermelden ; de tijdsomstandigheden waren oorzaak, dat het turnbedrijf niet die levendigheid vertoonde, welke het anders kenmerkte.

In de vergadering van 30 December werd den heer J. H. BOUMAN JR., die toen 15 jaar voorzitter van K. en V. was geweest, het eere-lidmaatschap der vereeniging aangeboden, eene gebeurtenis, waarmede de overzichtschrjver om voor de hand liggende redenen eenigszins verlegen is.

Op 6 Februari 1915 had de uitreiking plaats van het eere-diploma, ontworpen en uitgevoerd door den heer J. H. A. G. SCHMITT; een schitterend stuk werk, getuigende van den goeden smaak en van de groote gaven van den vervaardiger.

Op 16 April 1915 overleed het eerelid van K. en V., de heer P. C. ADRIAN op 70-jarigen leeftijd. De heer P. C. ADRIAN, een van de meest bekende figuren uit

de turnwereld van 1880-1895, zal steeds met eere worden genoemd onder de baanbrekers voor de lichamelijke opvoeding in Nederland. Voor de beoefening en verbreiding der gymnastiek was hij een krachtig propagandist, die met groot talent en met onverzettelijke wilskracht zijn doel nastreefde. K. en V. heeft van hem veel steun en menigen goeden raad mogen ontvangen, welke haar meermalen van groot nut zijn geweest. Bij de begrafenis op „Westerveld" op 20 April herdacht de voorzitter van K. en V. de verdiensten van den overledene; een krans van de vereeniging was aan den lijkwagen gehecht. Ook dat jaar kon er, grootendeels tengevolge van de tijdsomstandigheden, van eenig gymnastisch optreden naar buiten, niets komen.

Het wederopenen der Turnhal op 7 September, na de groote zomer-vacantie, had ditmaal op minder gebruikelijke wijze plaats. Deze avond, waarop onderlinge komische wedstrijden werden gehouden, werd opgeluisterd door het Militair Harmoniecorps van het Halfweg onder leiding van den directeur van K. en V., den heer J. H. A. G. SCHMITT als kapelmeester, die op deze wijze weder toonde hoe veelzijdig zijne talenten zijn.

In het jaar 1916 wordt de damesafdeeling van K. en V. lid van den A. T. B. Ter gelegenheid van eene prijsuitdeeling gaf de A. T. B. een feestavond in Odéon op 4 Mei; hierbij trad de damesafdeeling op met de oefeningen, welke door haar op de laatste soirée waren uitgevoerd en mocht daarmede veel succes oogsten.

Op 9 Juli overleed het eerelid van K. en V., de heer F. G. CROESEN te Haarlem op 84-jarigen leeftijd. In dit overzicht werd zijn naam herhaaldelijk genoemd; hij was een zeer sympathieke persoonlijkheid, die voor K. & V. veel heeft gedaan en haar tientallen van jaren met raad en daad krachtig heeft ter zijde gestaan. Hoewel een dertig jaar geleden reeds een man van gevorderden leeftijd, was hij toen een trouw comparant op de wandeltochten van K. & V., ontbrak hij niet dan bij uitzondering op hare vergaderingen of feesten en zoolang het Maandblad van K. & V. bestond, was hij een van de redacteuren. Zeer talrijke opstellen verschenen van zijne bekwame hand, waarbij hij zich een veelzijdig en kundig man toonde met ideale opvattingen; krachtig en vastberaden was zijn woord en, mocht het een enkel maal ook scherp zijn, steeds was het voortgesproten uit eene eerlijke overtuiging. Een krachtig ijveraar, een propagandist door de daad, door eigen voorbeeld, die uit liefde voor de zaak zich veel moeite gaf, is met hem heengegaan. K. & V. is hem veel dank verschuldigd: zeer veel heeft hij tot haar bloei bijgedragen. Bij de begrafenis op 12 Juli was de vereeniging vertegenwoordigd door den voorzitter, F. G. CROESEN. die aan de groeve de groote verdiensten van den overledene herdacht. Het Jaarverslag vermeldt bij zijn heengaan o.a. het volgende: „K. & V. heeft aan den overledene groote verplichtingen en wenscht aan zijn baar te getuigen van dank en waardeering voor dezen man van groote werkkracht, nobele gevoelens en een edel hart."

In het najaar kwam de adspiranten-afdeeling, tot welker oprichting in het begin van het vorig jaar was besloten, tot stand. Deze afdeeling voor jongelui van 14 tot 18 jaar turnde Maandags-en Vrijdagsavonds van 7 1/2 tot 8 3/4 uur in de

Vondelschool; de contributie was vastgesteld op f 7.50 per jaar. Onder leiding van den heer J. H. A. G. SCHMITT, die zich voor deze afdeeling belangeloos had beschikbaar gesteld, had de eerste oefenings-avond plaats op 6 October.

Op 25 Januari 1917 was door den A. T. B. een wedstrijd voor dames uitgeschreven, waaraan door de dames J. F. DEENIK en S. J. MANGER werd deelgenomen. Dezen beiden K. & V.-leden mocht het gelukken ieder een tweeden prijs te verwerven.

Eene buitengewone algemeene vergadering, waartoe zoowel de dames- als de heeren-leden van K. & V. waren uitgenoodigd, had plaats op 7 April in Café Schiller. Daar kwam in behandeling een ingekomen schrijven, onderteekend door verschillende bestuursleden van Amsterdamsche gymnastiek- vereenigingen, houdende een voorstel tot samensmelting van alle Amsterdamsche gymnastiek- vereenigingen. Met algemeene stemmen wordt op die vergadering besloten aan dit voorstel geen adhaesie te betuigen. De oorlog, die reeds in zoo velerlei opzicht zijn invloed op het turnbedrijf in de vereenigingen had doen gevoelen, bezorgde verschillende vereenigingen in het voorjaar van 1917 opnieuw zeer onaangename ervaringen. Tengevolge van gasschaarschte en kolennoed werd door B. & W. het verder gebruik der school-lokalen door de gymnastiek-vereenigingen verboden, zoodat ver-eenigingen, welke in scholen turnden, plotseling van oefenlokaal waren verstoken. Daartoe aangezocht, verleende K. & V. gast-vrijheid voor den Vrijdagavond aan de vereenigingen „Hellas" en „Simson" gedurende ongeveer twee maanden. De adspiranten-afdeeling van K. & V. werd door dit voorschrift van B. & W. eveneens van onderdak beroofd.

In den zomer werden voorbereidende maatregelen getroffen tot de viering van het Gouden Feest van het N. G. V. in 1918. De directeur van K. & V., de heer J. H. A. G. SCHMITT, werd benoemd tot hoofd-leider van de ter gelegenheid van dit Gouden Jubileum te houden Bonds-uitvoering. Bij het eindigen der zomervacantie wordt besloten de ad-spiranten-afdeeling in den bestaanden vorm niet te bestendigen. Den adspiranten wordt gelegenheid gegeven op de oefenings-avonden der leden met deze te zamen te turnen.

Het thans volgende jaar 1918 is het Jubileumjaar van K. & V. In de vergadering van 23 Januari wordt besloten het officieele turncostuum van K. & V. te wijzigen en het in overeenstemming te brengen met het officieele costuum van het N. G. V. Daardoor wordt de witte pantalon vervangen door een donkere.

Op 31 Januari hield de A. T. B. een wedstrijd voor dames in de Turnhal, waaraan door vijf dames van K. & V. werd deelgenomen met het hieronder vermelde resultaat.

Mej. S. J. MANGER 1e prijs 491/2 punten.

„ J. F. DEENIK 1e „ 471/4

„ A. L. DU BOIS 2e „ 38

„ J. C. PETERSE 2e „ 373/4

„ J. M. A. BOGAERTS 2e „ 363/4

Bij den eveneens door den A. T. B. uitgeschreven wedstrijd voor heeren op 21 Februari dongen vijf leden van K. & V. mede, welke de volgende prijzen verwierven.

C. KAN 1e prijs 601/4 punten.

K. M. DE HAAS 1e „ 571/2

W. C. BEST 1e 561/2

H. E. ZANDERS 1e „ 541/3

W. H. VAN NIE 2e „ 433/4

terwijl de heer C. KAN, die het hoogste aantal punten in den wedstrijd behaalde, zijn naam op den steen in de Turnhal gebeiteld zal zien.

Op den avond van 7 Maart werden de prijswinsters en prijswinnaars gehuldigd op eene feestelijke K. & V.- bijeenkomst in het American Hôtel, waar tevens de behaalde diploma's werden uitgereikt.

De Bondsvergadering van het N. G. V., op 17 Maart, welke in verband met het Gouden Jubileum van het N. G. V. het karakter heeft van eene feestvergadering, wordt 's middags gevolgd door eene officieele receptie; hier maakt ook het bestuur van K. & V. zijne opwachting bij het Bondsbestuur en biedt met eenige toepasselijke woorden eene bloemenhulde aan.

Op 13 April herdenkt de dames-afdeeling van K. & V. haar 10-jarig bestaan, waarvan de eigenlijke herdenkdag 26 Mei is. Eene dames-feestcommissie, bestaande uit de dames J. M. A. BOGAERTS, J. F. DEENIK, J. C. PEETERSE, C. H. B. STOEL, en J. M. DE VRIEZE had voor een keurig ingerichten avond gezorgd ; dit was de eerste avond, welke door de dames van K. & V. zelfstandig was georganiseerd en de uitslag bewees, dat rege-ling en uitvoering in goede handen waren. Bij de opening werd het bestuur een ontwerp van een vlag voor de dames-afdeeling aangeboden ; haren eminenten directeur, den heer J. H. A. G. SCHMITT, vereerden de dames bij deze gelegenheid een ets als blijk van hare groote waardeering voor de voorbeeldige wijze, waarop de dames-afdeeling door hem wordt geleid. De heer W. H. VAN NIE, die gedurende ruim zes jaar als voorturner der dames-afdeeling zoo zeer de algemeene sympathie der dames had verworven, mocht van haar een sigarenkoker als aandenken ontvangen. De heer J. L. COLDER, die zich als voorturner bij de dames-afdeeling zeer verdienstelijk en gezien had gemaakt, had den dank der dames in zeer waardeerende bewoordingen in ontvangst te nemen; ook den heer A. VAN AMSTEL Jr. werd dank gebracht.

Eene uitvoering van het Gewest Noord-Holland had plaats op 14 Juli in het Stadion te Amsterdam ; door K. & V. werd daar-aan deelgenomen met 20 dames en 12 heeren. Een mooie prestatie van een K. & V.-lid zij hier nog vermeld.

Door den heer W. C. BEST werd op 15 September te Purmerend bij de athletiek wedstrijden, uitgeschreven door den Bond van gymn.-vereenigingen „De Turnkring" voor den driekamp, bestaande uit 100 Meter hardloopen, speerwerpen en hoogspringen, de eerste prijs behaald. In den zomer van dit jaar maakt K. & V.

zich gereed om haar 50-jarig bestaan op feestelijke wijze te herdenken. De dames J. M. DE VRIEZE, J. C. PEETERSE, J. M. A. BOGAERTS, J. F. DEENIK en W. C. KOP en de heeren F. W. GROEN, P. BUYS AZN., J. HOEKSTRA, A. NESENBREND, T. L. LEUFTINK en Pt WYNNE hebben zich op uitnoodiging van het bestuur bereid verklaard met het bestuur de feestcommissie voor de viering van het Gouden Jubileum der vereeniging te vormen. Het ledental bedroeg op 31 October 8 eere-leden, 55 werkende heeren-, 55 dames-leden, 1 cursus-lid, 12 adspiranten en 80 ondersteunende leden.

Eene vergelijking tusschen het voorheen en thans is niet in ieder opzicht mogelijk; in den loop der tijden is daarvoor in en buiten het vereenigingsleven te veel veranderd. Het verleden van K. & V. vertoont menige glorieuske bladzijde; het heden geeft aanleiding tot opgewekte feestviering. Hoewel sommige zaken zeker anders en beter konden worden gewenscht, mag K. & V. met hare bloeiende damesafdeeling bij haar Gouden Jubileum met voldoening opzien naar het resultaat van haar 50-jarig leven. Moge, door eendrachtige samenwerking van leden, technische leiding en bestuur, voor K. & V. nog eene gelukkige en eervolle toekomst zijn weggelegd.

Statuten en enkele prominenten van het eerste uur.

